

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย สัมฤทธิผลของมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล เทศบาลตำบลแพต อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้นำเสนอแนะแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสัมฤทธิผล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
5. บริบทเกี่ยวกับเทศบาลตำบลแพต อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับสัมฤทธิผล

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า สัมฤทธิผล ไว้ดังนี้

สินธุ์ สโรบล (2546) ได้ให้ความหมายของสัมฤทธิผลว่า ผลที่ได้รับจากการ ปฏิบัติงาน การดำเนินงานเมื่อเทียบกับแผนงาน เป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนพัฒนา

มัชวาน สุวรรณเรือง (2536, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของสัมฤทธิผลไว้ว่า หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรบริหารอย่างคุ้มค่า สมาชิกเกิดความพึงพอใจในงาน และองค์การ โดยส่วนรวมสามารถปรับตัวและพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2536, หน้า 21) ได้ให้ความหมายของการมีสัมฤทธิผล ไว้ว่า หมายถึง การพิจารณาผลของการดำเนินงานที่สำเร็จลุล่วงตามประสงค์หรือที่ คาดหวังไว้เป็นหลัก เป็นเรื่องของการนำเอาผลงานที่สำเร็จดังที่คาดหวังไว้ มาพิจารณา และความสำเร็จของงานอย่างมีสัมฤทธิผลนี้อาจเกิดจากการปฏิบัติงาน ที่ไม่ประหยัด หรือไม่มีประสิทธิภาพ

จากแง่มุมดังกล่าว ประสิทธิภาพถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัมฤทธิ์ผล โดยทั่วไป ประสิทธิภาพจะวัดผลเป็นอัตราส่วน ระหว่างอัตราส่วนผลผลิตต่อปัจจัยนำเข้าการผลิต หรือค่าใช้จ่ายต่อหน่วยและมักเป็นเรื่องทางเศรษฐกติก เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพแบบนี้ อาจเกิดคลาดเคลื่อนได้ เพราะไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพแต่คำนึงถึงปริมาณในรูปของกำไร หรือผลผลิตสูงสุดในด้านเดียว ดังนั้น การวัดประสิทธิภาพจึงต้องวัดความแตกต่าง ด้านคุณภาพของผลผลิตด้วย (จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, 2530, หน้า 70) ดังนั้น องค์การ ใดก็ตามการจะเลือกเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลขององค์การขึ้นอยู่กับความแตกต่าง กันขององค์การที่จะทำการวัด หรือประเมินสัมฤทธิ์ผลขององค์การ สัมฤทธิ์ผลของ องค์การจึงไม่มีนิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับเรื่องที่จะศึกษาวิจัยขึ้นเอง แต่ต้องขึ้นอยู่กับ หลักพื้นฐานทางวิชาการ กล่าวคือ ต้องนิยามโดยใช้เกณฑ์หลายอย่างและต้องพิจารณา ทั้งวิธีการ กระบวนการ และจุดมุ่งหมาย

โดยสรุปแล้ว สัมฤทธิ์ผลของโครงการ หมายถึง ผลของการดำเนินงาน ความสามารถที่จะบรรลุถึงเป้าหมายหรือเป้าหมายต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้โดยการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรและบุคลากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด เพื่อตอบสนองความต้องการ ขององค์การและปรับปรุงกระบวนการการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้รับบริการและสมาชิก พึงพอใจ และสามารถปรับตัวให้งานดำเนินต่อไปในอนาคตได้

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 บัญญัติว่า “การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิง ภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงาน ที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมี ผู้รับผิดชอบต่อผลงาน...”

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วม ของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ”

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1

ที่กล่าวมาแล้ว คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 เห็นชอบต่อแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐซึ่งกำหนดให้มีการปฏิรูประชาการด้วยแผนงานหลัก 5 แผน คือ

1. แผนการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจและวิธีการบริหารงานภาครัฐ
2. แผนการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณ การเงินและการพัสดุ
3. แผนการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารบุคคล
4. แผนการปรับเปลี่ยนกฎหมาย
5. แผนการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นกิจกรรมสำคัญของแผนการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจและวิธีการบริหารงานของภาครัฐ ซึ่งกำหนดว่าภาครัฐจะต้องเปลี่ยนแนวทางการบริหารไปสู่การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยยึดประชาชนเป็นเป้าหมายหลักในการทำงาน การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นเครื่องมือการบริหารที่มาพร้อมกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่ต้องคำนึงถึงประชาชนและผลสัมฤทธิ์ของงาน เพื่อให้การทำงานของภาครัฐมุ่งเน้นผลลัพธ์ของงานมากกว่าเน้นปัจจัยนำเข้า กระบวนการทำงานและกฎระเบียบที่เคร่งครัด โดยจะมีการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน และการกำหนดผลผลิต ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกัน รวมถึงมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ชัดเจนในการวัดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อประชาชน และเกิดความคุ้มค่าในการใช้ภาษีของประชาชนและงบประมาณแผ่นดิน

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้บริหารทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน่วงที่เป็นการควบคุมทิศทางการดำเนินงานให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ของหน่วยงาน

ผลสัมฤทธิ์ (Results) = ผลผลิต (Outputs) + ผลลัพธ์ (Outcomes)

ผลผลิต (Outputs) หมายถึง งาน บริการ หรือกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ทำเสร็จสมบูรณ์พร้อมส่งมอบให้ประชาชนผู้รับบริการ ผลผลิตเป็นผลงานที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมโดยตรง

ผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมา ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต ผลลัพธ์มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประชาชนผู้รับบริการ และสาธารณชน ดังนั้น ผลลัพธ์ คือ งาน การบริการ หรือกิจกรรมที่เกิดจากการทำงานได้ผลผลิต (Outputs) ตามเป้าหมาย และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ตรงตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ผลผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงหรือเป็นที่พึงพอใจ เช่น ปลูกบ้านได้ 1 หลัง (Outputs) บ้านหลังดังกล่าวน่าอยู่ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก (Outcomes) หรือ การซ่อมถนนได้ 5 กิโลเมตร เป็นผลผลิต (Outputs) ถนนสายนั้นทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการเดินทางจากการซ่อมแซม เป็นผลลัพธ์ (Outcomes)

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมิน

มีนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายและคำจำกัดความในทัศนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินผล(Evaluation) ดังนี้

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2538, หน้า12) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึงการวิจัยประยุกต์ ซึ่งนำระเบียบวิธีวิจัยทำขึ้นเพื่อ

1. ศึกษาหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างนโยบาย แผนงาน โครงการ (หรือตัวแปรอิสระ) กับผลลัพธ์และผลกระทบ (หรือตัวแปรตาม) ทั้งที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา
2. ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์ และผลกระทบที่พึงปรารถนา กับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
3. เพื่อสังเกตรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบข้างเคียงที่อาจไม่เคยคาดคิดไว้ล่วงหน้า
4. เพื่อติดตามและประเมินในกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางหรือแผนที่วางไว้ล่วงหน้า

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, หน้า 153) ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการและความสำเร็จของโครงการอันเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการมากน้อยเพียงใด ตลอดจนในอนาคตควรจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งเป็นการพิจารณาคุณค่า โดยใช้ผลงานในอดีตและพิจารณาถึงศักยภาพและทางเลือกในการดำเนินงานในอนาคตต่อไปด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546, หน้า 511) การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับวัตถุประสงค์ของแผนงาน โครงการว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนงานโครงการเป็นเครื่องชี้ถึงผลสำเร็จ ผลการประเมินจะทำให้สามารถปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

เยาวดี รวงชัยกุล (2546, หน้า 57) ได้ให้ความหมายของการประเมินผล มีสาระสำคัญที่สามารถขยายความได้ดังนี้

1. การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างครบวงจรและย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจรด้วย
2. กระบวนการประเมินจะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
3. กระบวนการประเมินจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ระบุหรือบ่งชี้
4. กระบวนการประเมินจะต้องมีการนำเอาข้อที่เก็บรวบรวมมาแล้วนั้นมาจัดให้เป็นสารสนเทศ
5. สารสนเทศที่ได้มานั้นจะต้องมีความหมายและมีประโยชน์
6. สารสนเทศดังกล่าวจะต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางดำเนินการใด ๆ ต่อไป

Michael Scriven (1985, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546, หน้า 513) ให้ความหมายของการประเมินผลโครงการไว้ว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นด้วยมาตราที่มีน้ำหนักเป็นเกณฑ์ที่เลือกจากจุดมุ่งหมายของโครงการ

Ralph Tyler (1985, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546, หน้า 513) เห็นว่าการประเมินผลคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (Performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้

Robert E.Stake (1985, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546, หน้า 513) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่าเป็นการบรรยายและตัดสินคุณค่า โปรแกรมการศึกษาซึ่งเน้นเรื่องการบรรยายสิ่งที่จะถูกประเมินโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า

Leem J.Cronbch (1985, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546, หน้า 513) ให้ความเห็นว่า การประเมินผล คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา

Seuffebam (1985 อ้างถึงใน เขาวดี ราชชยกุล, 2546, หน้า 57) ได้ให้นิยาม คำว่า “การประเมิน” คือ กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึง การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เกิดเป็น สารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจ ต่อไป ทั้งนี้ในส่วนนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไป

ตามความหมายของการประเมินผลที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง สารสนเทศที่ผ่านการประมวลผลจากการรวบรวมข้อมูลดิบโดย วิธีการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการ ทดสอบ สังเกต สอบถามและวิธีการอื่น ๆ มาทำการ วิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจว่าการดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

รูปแบบการประเมินผล

รูปแบบการประเมินผล (พายัพ พะยอมยนต์, 2546, หน้า 142-153) รูปแบบ การประเมินผลที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป มีอยู่ 3 รูปแบบ คือ

1. การประเมินผลโดยตัววัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การประเมินผลเพื่อการปรับปรุง ซึ่งเป็นการประเมินผลระหว่าง การวางแผน หรือระหว่างพัฒนาโครงการผลที่ได้รับจากการประเมินผลจะช่วยทำให้ วัตถุประสงค์ ของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนั้น อาจจะใช้ประเมินผล ในระหว่างดำเนินงานตามโครงการว่า ดำเนินได้ผลอย่างไร กล่าวโดยทั่วไป การประเมินผล ประเภทนี้ อาจใช้ประเมินผลในสิ่งต่อไปนี้ คือ

1.1.1 ทบทวนแผนงานของโครงการ หมายความว่าในการปฏิบัติงาน เมื่อได้ดำเนินการมาถึงระยะหนึ่งหรือในช่วงเวลาหนึ่งก็จะทำการประเมินผลเพื่อให้ทราบถึง ความก้าวหน้าของการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม และภาพรวมทั้งหมดของกิจการ ถ้ากิจกรรมใดมีความล่าช้า หรือไม่ได้ผลตามเป้าหมายก็จะให้มีการทบทวนและปรับปรุง แผนดำเนินงานให้สอดคล้องกับภาพหรือสถานการณ์ที่แท้จริง ก็จะช่วยให้สามารถบรรลุ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในระยะเวลาที่กำหนดไว้ก็จะช่วยให้ผลตอบแทนที่ได้ คาดหมายไว้ตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินงานบรรลุตามที่ได้วางไว้

1.1.2 การสร้างแผนงานของโครงการ หมายความว่า เมื่อเสร็จสิ้น โครงการก็จะทราบว่าจุดอ่อนและจุดแข็งของโครงการนั้นเป็นอย่างไร ก็จะได้ใช้เป็น บทเรียนในการสร้างแผนงานและโครงการใหม่ เพื่อที่จะได้กำหนดแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน มิให้เกิดความผิดพลาดขึ้นอีก การประเมินผลในลักษณะนี้จะช่วยให้กิจการนั้น สามารถที่จะขยายงานออกไปได้อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกับการสร้างแผนงานของโครงการจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ และชัดเจนว่าโครงการที่ทำการประเมินนั้น กับโครงการที่สร้างขึ้นใหม่ มีลักษณะหรือวิธีการดำเนินงานคล้ายคลึงกันก็สามารถที่จะนำมาใช้เป็นการเรียนได้ แต่ถ้าหากโครงการที่เสร็จสิ้นลงไปแล้วกับโครงการที่จะสร้างขึ้นใหม่มีลักษณะแตกต่างกันออกไปค่อนข้างมากการใช้ประโยชน์จากการประเมินโครงการเดิมก็อาจจะมีประโยชน์ไม่มากนัก และอาจจะทำให้ไม่สามารถมั่นใจได้ว่าโครงการใหม่จะประสบความสำเร็จได้เท่ากับโครงการที่ได้เสร็จลงไปแล้ว

1.1.3 การพัฒนาระบบข้อมูล หมายความว่า ในแต่ละโครงการจะประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมก็จะมีวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป เช่น กิจกรรมของฝ่ายการผลิต ก็จะมีการจัดวัตถุดิบและควบคุมการผลิตให้มีคุณภาพสินค้าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งการควบคุมต้นทุนต่อหน่วยให้อยู่ในระดับที่เป้าหมายได้วางไว้ ฝ่ายการตลาดก็ต้องรณรงค์ในด้านการขายสินค้า การขยายตลาดหรือขยายส่วนแบ่งการตลาดจากบริษัทคู่แข่งจากตัวอย่างดังกล่าว การประเมินผลที่จะทำให้ทราบถึงข้อมูล รายละเอียดในแต่ละกิจกรรม ข้อมูลเหล่านี้ก็นำเอามาแจกแจงเป็นหมวดหมู่แล้วนำมาวิเคราะห์และพัฒนาระบบข้อมูลว่าข้อมูลแต่ละประเภทมีเพียงพอหรือไม่และสามารถนำมาใช้ในการวางแผนได้มากน้อยเพียงใด และข้อมูลประเภทใดบ้างที่ยังมิได้มีการรวบรวม ก็จะได้พัฒนาโครงข่ายข้อมูลนั้นเพื่อพัฒนาในการที่จะนำมาใช้ในการวางแผนโครงการในระยะต่อไป

1.1.4 การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินนโยบายหมายความว่า ในแต่ละช่วงเวลา กิจการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะมีการกำหนดนโยบายไว้ล่วงหน้า เพื่อการดำเนินงานในแต่ละปี เช่น ในการประชุมผู้ถือหุ้น ก็จะมีการวางแผนนโยบายของบริษัทว่าในปีต่อไปจะดำเนินงานไปในทิศทางใด จะมีการปรับปรุงหรือขยายงานในส่วนใดบ้าง การดำเนินงานของกิจการจะต้องมีการกำหนดแรงงานหรือตารางเวลาในการประเมินผลให้มีสอดคล้องกัน มิฉะนั้นแล้วการกำหนดนโยบายก็จะอยู่บนพื้นฐานที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือผลการดำเนินงานของโครงการ การดำเนินงานอาจจะเกิดความผิดพลาดได้ง่ายหรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ครบถ้วนในแต่ละกิจกรรมเป้าหมายส่วนรวม เช่น กำไรสุทธิอาจจะไม่บรรลุผลหรือมีจำนวนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

1.1.5 การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจในการดำเนินการตามโครงการ หมายความว่าในการประเมินผลเป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่วางเป้าหมายไว้กับผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งเป็นการวัดความก้าวหน้าของการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมของกิจการนั้น ๆ จากการประเมินผลก็จะทำให้มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำรายงานว่า ผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมได้ผลมากน้อยเพียงใด และในการดำเนินงานในระยะต่อไปจะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงในด้านใดบ้าง ซึ่งรายงานและข้อเสนอแนะดังกล่าวก็จะเป็นแนวทาง เพื่อประกอบการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายเพื่อให้การบริหารงานบรรลุผลตามที่ต้องการ

1.1.6 การแนะนำแนวทางที่ปรับปรุง การแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโครงการ หมายความว่า เมื่อใดที่มีการเสนอรายงานและข้อเสนอแนะ ดังได้กล่าวแล้วในข้อ 1.1.5 ฝ่ายบริหารที่จะตัดสินใจว่า ข้อเสนอแนะดังกล่าวมีเหตุผลมากน้อยเพียงใด ถ้าหากการประเมินผลได้ชี้ชัดให้เห็นถึงข้อบกพร่องอย่างชัดเจน ฝ่ายบริหารก็จะตัดสินใจ เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานของกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำซ้อนขึ้นมาอีกในเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ในการประเมินผลก็จะชี้ให้เห็นกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโครงการเช่น ปัญหาต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น การขาดแคลนวัตถุดิบ ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้รับในแต่ละช่วงเวลา จะรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นจากผลการดำเนินงานโครงการ ควบคู่ประสงค์และนำมาประเมินสรุปรวมอีกครั้งหนึ่ง สำหรับการป้อนวัตถุดิบโรงงาน ค่าใช้จ่ายและการบริหารงานบุคคลเพิ่มสูงขึ้นเพราะมีการปรับราคาจ้าง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลทำให้กำไรสุทธิลดลง การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ปฏิบัติงานอาจแก้ไขได้เพียงบางส่วนและในบางเรื่องเท่านั้น เช่น การขาดแคลนวัตถุดิบป้อนโรงงาน เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติจะไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาให้หมดสิ้นไปได้หรือแก้ไขได้เพียงในระดับหนึ่งเท่านั้นจากรายงานการประเมินผล ฝ่ายบริหารจะทราบว่าปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด และจะต้องตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร เช่น แสวงหาแหล่งวัตถุดิบแห่งใหม่หรือเจรจากับบริษัทผู้ผลิตวัตถุดิบในต่างประเทศ

เพื่อนำเข้าวัตถุดิบแห่งใหม่หรือเจรจากับบริษัทผู้ผลิตวัตถุดิบในต่างประเทศเป็นต้น และเมื่อได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงก็จะมี การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปก็จะทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ก็จะง่ายขึ้น

1.2 การประเมินผลรวมสรุป สำหรับการประเมินผลประเภทนี้ใช้ประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการสำหรับโครงการที่มีระยะเวลาในการดำเนินการอันยาวนาน ก็อาจใช้วิธีการประเมินผลรวมสรุปในการสรุปย่อผลการดำเนินงานในแต่ละระยะเวลา ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้รับแต่ละช่วงเวลาจะรวบรวมจากการดำเนินงานและนำข้อมูลเหล่านั้นมาประเมินสรุปรวมอีกครั้ง ซึ่งสรุปผลที่ได้จะนำไปสู่การรายงานว่าโครงการบรรลุเป้าหมายหรือไม่อย่างไร ตลอดจนจนสถานภาพของโครงการว่าประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคด้านใดที่ต้องแก้ไขหรือปรับปรุงข้อมูลเหล่านั้นจะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่าโครงการนั้นควรจะดำเนินการต่อไปหรือยุติการดำเนินการ

2. การประเมินผลเพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้องในการวางแผนและปฏิบัติงานการประเมินผลแบบนี้สามารถที่จะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 การประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ หรือก่อนการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 การประเมินผลทั้งระบบ เป็นการประเมินผลในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) มีปัญหาเกิดขึ้นจริงหรือไม่
- 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีความเร่งด่วนมากน้อยเพียงใด
- 3) ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายหรือไม่
- 4) โครงการมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด
- 5) ในการแก้ไขปัญหา สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ในระยะสั้นหรือระยะยาว

6) การแก้ไขปัญหาทั้งระบบ ต้องอาศัยระยะเวลามากน้อยเพียงใด และสามารถที่จะทำได้ในระหว่างที่โครงการนั้นได้รับการดำเนินการอยู่หรือไม่

2.1.2 การประเมินผลเพื่อหาทางเลือก เป็นการประเมินผล

ในลักษณะการวางแผน เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด ในหลาย ๆ ทางเลือก หรือแม้แต่มีทางเลือกเดียว ก็ประเมินผลว่าทางเลือกนั้นคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ การประเมินผลในขั้นนั้นฝ่ายบริหารหรือสถาบันการเงินจะต้องทำการทดสอบรายงานของผู้จัดทำโครงการ การประเมินผลในขั้นนี้ คือ การวิเคราะห์โครงการนั่นเอง ซึ่งจะแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1) การประเมินผลด้านการเงิน โดยพิจารณาผลการวิเคราะห์ทางการเงิน และการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งโครงการที่ดีที่สุดจะต้องมีค่าเป็นบวก ทั้งในด้านการเงินและเศรษฐกิจ แต่ถ้าหากด้านใดด้านหนึ่งมีค่าเป็นลบ ก็จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงผลกระทบด้านอื่น ๆ ประกอบด้วยว่าสมควรจะอนุมัติโครงการหรือไม่ เครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินผล เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน ผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่าย และระยะเวลาการคืนทุน เป็นต้น

2) การประเมินผลด้านเวลา ในกรณีที่มีระยะเวลาการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมแน่นอนตายตัว โครงการย่อมมีความผิดพลาดได้น้อย

3) การประเมินผลทั้งในด้านการเงินและด้านระยะเวลาเป็นการประเมินผลโครงการที่มีผลตอบแทนสูง แต่โอกาสที่จะสำเร็จนั้นมีน้อย

2.2 การประเมินผลระหว่างการดำเนินโครงการ หมายถึง การประเมินผล ตั้งแต่เริ่มจัดทำโครงการ ตั้งแต่แรกจนกระทั่งโครงการสิ้นสุดลง โดยจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนการทำงานให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ในขณะที่เดียวกันก็ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนการทำงานการประเมินผลแบบนี้ สามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1 การประเมินผลแบบการปฏิบัติตามแผนงานเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานทั้งในด้านระยะเวลา และด้านค่าใช้จ่าย ตัวอย่าง เช่น เมื่อกิจการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานด้านค่าล่วงเวลาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากก็อาจเปลี่ยนแปลงมาใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ปรับปรุงให้มีการประสานงาน จัดสรรทรัพยากร ให้สอดคล้องกับปริมาณของงานก็จะเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายและได้ปริมาณงานตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

2.2.2 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงแผนงาน เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงแผนงานให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องมีการปรับปรุงด้านต่าง ๆ ระหว่าง

การปฏิบัติงาน โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

2.3 การประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ หมายถึง การประเมินผล เพื่อเปรียบเทียบว่าผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่ได้วางไว้ตรงกันหรือไม่ ถ้าผลงานที่เกิดขึ้นจริงไม่ได้ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ก็จะต้องปรับปรุงและกำหนดแผนงานขึ้นมาใหม่ หรือทำการแก้ไขแผนงาน แล้วนำแผนงานที่ปรับปรุงหรือแก้ไขใหม่นี้มาปฏิบัติอีกครั้งจนกระทั่งผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ เครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินผล ได้แก่ อัตราผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่าย เป็นต้น

3. การประเมินผลที่ได้รับและผลกระทบโครงการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 การประเมินผลที่ได้รับของโครงการ หมายถึง การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยการผลิตกับผลผลิตที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการประเมินผลดูว่า ผลผลิตที่เกิดขึ้น มีวิธีการและขั้นตอนในการผลิตอย่างไร แต่ละขั้นตอนมีกรรมวิธีในการผลิตเหมาะสมหรือไม่ โดยปกติการประเมินผลประเภทนี้จะเป็นช่วงของการประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ โดยเน้นการประเมินผลในด้านผลลัพธ์ว่าได้มีการใช้ปัจจัยการผลิต แรงงาน การเงิน ระยะเวลา และวัสดุ อุปกรณ์มาผสมผสานกันอย่างไร และการผลิตในแต่ละกรรมวิธีทำให้ค่าใช้จ่ายเป็นอย่างไร เพิ่มขึ้นหรือลดลง และจะต้องนำเอาปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ มาผสมผสานในปริมาณมากน้อยเพียงใด จึงจะทำให้ต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับต่ำสุดและสามารถที่แข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นได้

3.2 การประเมินผลกระทบของโครงการ เป็นการประเมินผลว่า เมื่อสิ้นสุดโครงการจะก่อให้เกิดผลกระทบในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยส่วนรวมของประเทศอย่างไรทั้งในด้านบวกและด้านลบ เช่น การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ ผลกระทบในด้านบวกก็คือ ทำให้สามารถขยายพื้นที่การเพาะปลูกได้เพิ่มมากขึ้นหรืออาจผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ เป็นต้น แต่ก็มีผลกระทบที่ก่อให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจ เช่น พื้นที่เป็นอ่างเก็บน้ำจำเป็นต้องตัดไม้จำนวนมาก ทำให้พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายในกรณีที่เป็นกิจกรรมของเอกชน การประเมินผลกระทบโครงการอาจวิเคราะห์ได้จาก เมื่อบริษัทมีการผลิตสินค้าชนิดใหม่ ผลกระทบในด้านดี ได้แก่ สามารถที่จะขยายตลาดได้มากขึ้น ทำเป็นรายได้ของกิจการเพิ่มขึ้นส่วนทางด้านลบ เมื่อกิจการได้ขยายออกไปมาก อาจจะทำให้เกิดปัญหาในด้านการบริหารและในการวางโครงข่ายงานที่เหมาะสมและเสียค่าใช้จ่ายต่ำ อาจจะทำให้ยาก

อันเป็นผลทำให้ค่าใช้จ่ายของบริษัทเพิ่มสูงขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อกำไรสุทธิของกิจการ ให้ลดน้อยลง ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการขยายกิจการหรือมีสินค้าชนิดใหม่เกิดขึ้น แทนที่จะทำให้กำไรสุทธิของบริษัทเพิ่มขึ้นกลับทำให้ได้ผลน้อยลง ซึ่งก็ไม่ใช่ผลดีต่อการดำเนินกิจการในระยะต่อไป ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการต่อไป

ความหมายของการประเมินผลโครงการ

นักวิชาการด้านการประเมินผลได้ให้ความหมายของคำว่า การประเมินผลโครงการ (Project evaluation) ดังนี้

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2547, หน้า 2) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการศึกษาแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไร และบรรลุตามเป้าหมาย ที่ต้องการหรือไม่ มีผลกระทบในแง่บวกต่าง ๆ อย่างไรที่เกิดขึ้นจากโครงการ

สุขทัยธรรมมาธิราช (2547, หน้า 91) กล่าวว่า การติดตามผลและประเมินผลโครงการ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์สภาพที่เป็นปัญหาอุปสรรค ความก้าวหน้าหรือความสัมฤทธิ์ผลของ โครงการ ตลอดจนผลกระทบที่สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับ นำมาเป็นข้อมูลย้อนกลับในการใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่พียงเกิดขึ้นจากการปฏิบัติโครงการ และใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารของผู้บังคับบัญชาในการตัดสินใจที่จะดำเนินโครงการในระยะต่อไป หรือเปิดโครงการใหม่ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับโครงการที่ปฏิบัติในปัจจุบัน

สุภาพร พิศาลบุตร (2547, หน้า 223) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณา บ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่น หรือ จุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้น เพื่อดำเนินงาน ต่อไปหรือจะยุติการดำเนินโครงการนั้นเสีย การประเมินผลโครงการ (Project evaluation) หมายถึง การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศอันจะนำไปสู่การตัดสินใจ (Decision based) ทางการบริหาร หรือ การวินิจฉัยคุณค่า (Value based) ของโครงการที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

สุขทัยธรรมมาธิราช (2548, หน้า 515) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการศึกษา วิเคราะห์อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กิจกรรมต่าง ๆ และผลลัพธ์ของแผนงานโครงการ เปรียบเทียบกับบรรทัดฐานหรือสิ่งที่กำหนดไว้ว่าเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งบรรทัดฐานหรือสิ่งที่กำหนดอาจจะเป็น
วัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย มาตรการ หรืองบประมาณ เป็นต้น

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของคำว่าประเมินผลโครงการหลาย ๆ ท่าน
ดังนั้นผู้เขียนมีความเห็นว่าการประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริง เกี่ยวกับโครงการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
วัตถุประสงค์ การวางแผน การดำเนินการ และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการกำหนด
คุณค่าหรือข้อดีของโครงการดังกล่าวว่าดีหรือไม่ อย่างไร หรือเป็นการพิสูจน์ว่าโครงการ
ได้ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ตามที่คาดหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องอะไรบ้าง

การประเมินโครงการที่ดี

1. โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด
2. ผลที่เกิดขึ้นคุ้มค่าหรือไม่ (Cost-Effective)
3. โครงการมีผลกระทบ มีผลกระทบระยะยาวหรือหลังสิ้นสุดโครงการ
(Impact) และผลกระทบระหว่าง
ดำเนินโครงการ (Effect) ต่อกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการอะไรบ้าง
4. ควรตัดสินใจอย่างไรเกี่ยวกับโครงการ

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการ

1. เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก การประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่า
ควรยกเลิกโครงการหรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป โดยเฉพาะการมีโครงการ
ใหม่ ๆ ยังมิได้จัดทำในรูปของโครงการทดลอง (Experimental) ซึ่งมีโอกาสจะผิดพลาดหรือ
ล้มเหลวได้ง่าย ความล้มเหลวของโครงการจึงมิใช่ความล้มเหลวของผู้บริหารเสมอไป
ดังนั้นถ้าเราประเมินผลแล้วโครงการนั้นสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้
ก็ควรดำเนินการต่อไป แต่ถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหา หรือมีผลกระทบเชิงลบ
มากกว่า เราก็ควรยกเลิกไป
2. เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ ว่าเป็นไป
ตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด
3. เพื่อปรับปรุงงาน ถ้าเรานำโครงการไปปฏิบัติแล้ว พบว่าบางโครงการ
ไม่ได้เสียทั้งหมดแต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ เราควรนำโครงการนั้น

มาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยพิจารณาว่าโครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด เช่น ขาดความร่วมมือของประชาชน ขัดต่อค่านิยมของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์ หรือสมรรถนะขององค์การที่รับผิดชอบต่ำ เมื่อเราทราบผลของการประเมินผล เราก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น

4. เพื่อศึกษาทางเลือก (Alternative) โดยปกติในการนำโครงการไปปฏิบัติ นั้น ผู้บริหารโครงการจะพยายามแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด จากทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางเลือก ดังนั้นการประเมินผลจะเป็นการเปรียบเทียบทางเลือก ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกทางเลือกใดไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยลง

5. เพื่อขยายผล ในการนำโครงการไปปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เราอาจจะไม่ทราบถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ถ้าเราประเมินผลโครงการเป็นระยะ สม่่าเสมอผลปรากฏว่าโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ เราก็ควรจะขยายผลโครงการนั้นต่อไป แต่การขยายผลนั้นมีได้หมายความว่าขยายไปได้ทุกพื้นที่ การขยายผลต้องคำนึงถึงมิติของประชากร เวลา สถานที่ สถานการณ์ต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกพืชเมืองหนาวจะประสบความสำเร็จดีในพื้นที่ภาคเหนือ แต่ถ้าขยายผลไปยังภูมิภาคอื่นอาจจะได้ผลดีเสมอไป เพราะต้องคำนึงถึงลักษณะ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เชื้อชาติ ค่านิยม ฯลฯ ดังนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือสิ่งที่นำไปในพื้นที่หนึ่งอาจได้ผลดี แต่นำไปขยายผลในพื้นที่หนึ่งอาจไม่ได้ผล หรือ สิ่งที่เคยทำได้ผลดีในช่วงเวลาหนึ่ง อาจจะไม่ได้อีกในช่วงเวลาหนึ่ง

วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการประเมินผลโครงการ

การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่สามารถทำได้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของโครงการ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถใช้ในการพิจารณาการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้ามผลการประเมินจะไม่เกิดประโยชน์หากผลการดำเนินโครงการ นั้นไม่สามารถนำไปใช้ในเวลาที่เหมาะสม เช่น การประเมินผลเมื่อโครงการสิ้นสุดลง ผู้ประเมินจะได้ เฉพาะสารสนเทศตอนสิ้นสุดโครงการเท่านั้นและถ้าผลการประเมินที่ได้แสดงว่าโครงการไม่ประสบ ความสำเร็จ ผู้ประเมินก็จะไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลังไปยังช่วงเวลาที่ดำเนินงานจะได้เพียงความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ซึ่งยากที่จะยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

นอกจากนี้ผู้ประเมินจะไม่ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นในระหว่างการทำงานโครงการจึง ไม่ประสบความสำเร็จทำให้ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าอะไรคือสาเหตุ

ที่สำคัญ สิ่งเหล่านี้ ไม่เป็นผลดีต่อการดำเนินงานในปีถัดไป การประเมินผลโครงการ เป็นกระบวนการที่จะบ่งชี้ถึง คุณค่าหรือประสิทธิภาพของสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อการบรรลุผลสำเร็จในการบริหารโครงการ

สำหรับการประเมินผลโครงการโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย คือ เพื่อศึกษาว่า วัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุนั้นยังเป็นวัตถุประสงค์ที่ยังมีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับ สถานการณ์อยู่หรือไม่นอกจากนี้ยังเป็นการค้นหาวัตถุประสงค์ที่กำหนดเพื่อพิจารณาหลักการและ เหตุผลของแผนงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ และกำหนดแนวทางการแก้ไขความล้มเหลวของ การปฏิบัติ รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการใช้เทคนิคสำหรับการเพิ่มประสิทธิผลและเพื่อเป็นพื้นฐาน ในการวิจัยเพื่อแสวงหาข้อมูลสำหรับผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสมใน การดำเนินโครงการยิ่งขึ้น ในอนาคต

ในด้านประโยชน์ของการประเมินผลโครงการนั้นเมื่ออยู่ด้วยกันหลายประการ เช่น เพื่อใช้ผลจากการประเมินผลโครงการเพื่อการวางแผนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศ จากผลการประเมินโครงการในการวางแผนและตัดสินใจดำเนินโครงการในอนาคต และสามารถ เพิ่มความรอบคอบในการตัดสินใจดำเนินโครงการในอนาคตได้อีกด้วย ซึ่งผลการประเมินโครงการ สามารถนำผลสำเร็จมาสู่องค์การ และลดอุปสรรคจากการดำเนินโครงการนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป นอกจากนี้การประเมินผลโครงการยังสามารถสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติ เนื่องจากการประเมินผลโครงการจะทำให้ผู้บริหารสามารถศึกษาและวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงงาน และแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและวิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ มาใช้ปฏิบัติในอนาคต เป็นต้น

การกำหนดขอบข่ายของการประเมิน

1. การประเมินก่อนเริ่มดำเนินโครงการ (Pre-implementation evaluation) เป็นการประเมินเพื่อวางแผนโครงการ นับตั้งแต่การกำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีดำเนินโครงการ ประกอบด้วย

1.1 การประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) เป็นการประเมินความต้องการและความจำเป็นเพื่อกำหนดโครงการ อาจจะเป็นการประเมินว่าโครงการที่จะดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายกลยุทธ์หรือไม่ ผลของการประเมินจะ

สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็น ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกหรือกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

1.2 การประเมินปัจจัยป้อน (Input evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมทั้งด้านปริมาณ (ความเพียงพอ) และคุณภาพ (ความเหมาะสม) ของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการผลของการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวิธีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ตัดสินใจได้ว่า โครงการมีความเหมาะสมหรือไม่

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (Formative/on Going Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการ (Process evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

- วิธีการจัดกิจกรรมของโครงการตามแผนที่ได้วางไว้
- ความก้าวหน้าของโครงการ
- กิจกรรมที่จัดทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่

หรือเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคใดเกิดขึ้น ผลของการประเมินนำไปสู่การตัดสินใจ ปรับปรุงกิจกรรม วิธีการ หรือกระบวนการดำเนินงาน

3. การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (Summative evaluation) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ

3.1 การประเมินทันทีที่สิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลผลิต (Product evaluation) หรือผลลัพธ์ของโครงการ โดยมุ่งตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายหรือไม่ คัดค้านเพียงใด

3.2 การประเมินภายหลังสิ้นสุดโครงการแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง เป็นการประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) ของโครงการอันเป็นผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตของโครงการ หรือผลผลิตของโครงการก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ตามมา ซึ่งเป็นผลที่มีได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ

ปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการประเมินผลโครงการ

โดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของการประเมินผล คือ การวัดผลของโครงการ โดยเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงการและการปรับปรุงโครงการในอนาคต สำหรับลักษณะของ

โครงการนั้นมีหลายประเภท ที่แตกต่างกันออกไปทั้งในด้านพื้นที่ ขอบเขต ขนาดระยะเวลา ความชัดเจน ความเฉพาะเจาะจง ของปัจจัยนำเข้าของโครงการ ความแตกต่างเหล่านี้มีผลต่อระเบียบวิธีของการประเมินผลที่จะนำมาประยุกต์ใช้ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย มีกิจกรรมและเป้าหมายมากมาย ดังนั้นผู้ที่ทำการประเมินผล โครงการจะต้องตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างโครงการว่ามีผลต่อวิธีการ รูปแบบ และแนวทางที่จะใช้ประเมินโครงการ

ปัจจัยสำคัญที่ผู้ประเมินผลโครงการควรให้ความสำคัญและจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ มีอยู่ด้วยกันหลายประการ ปัจจัยดังกล่าว (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2547, หน้า 6-7) ดังนี้

1. ขอบเขตของโครงการ เป็นการพิจารณาถึงความครอบคลุมพื้นที่ เช่น ประเทศ จังหวัด ชุมชน เป็นต้น ดังนั้นผู้ประเมินผลโครงการจะต้องให้ความสำคัญและประเมินผลให้เกิดความครอบคลุมกับพื้นที่ที่ต้องพิจารณาและเป็นความรับผิดชอบจากการดำเนินโครงการ
2. ขนาดของโครงการ เป็นการพิจารณาถึงจำนวนของผู้ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งผู้ประเมินผลโครงการจะต้องพิจารณาถึงจำนวนคน การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับ โครงการอย่างทั่วถึงตลอดจนพิจารณาถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบอีกด้วย
3. ระยะเวลาของโครงการ เป็นการพิจารณาถึงระยะเวลาที่มีการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม ซึ่งผู้ประเมินผลโครงการจะต้องพิจารณาและกำหนดช่วงเวลาในการประเมินผล โครงการอย่างเหมาะสมจึงจะทำให้การประเมินผลเกิดประสิทธิภาพตามมา
4. ความชัดเจนและความเฉพาะของปัจจัยนำเข้า เป็นการพิจารณาถึงปัจจัยที่นำเข้าสู่ การดำเนินโครงการเพื่อที่ทำให้ผู้ประเมินผลโครงการสามารถประเมินผลได้อย่างชัดเจนในด้านปัจจัยนำเข้าที่ใช้ไปในการดำเนินโครงการ เช่น บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น
5. ความสลับซับซ้อนของเป้าหมาย เป็นการพิจารณาถึงลักษณะของเป้าหมายที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งผู้ประเมินผลโครงการจะต้องวิเคราะห์ และพิจารณาถึงความสลับซับซ้อนของเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีเป้าหมายย่อย ๆ และมีความต้องการการบรรลุต่างกัน

6. ช่วงเวลาของเป้าหมาย เป็นการพิจารณาถึงช่วงเวลาเป้าหมายทั้งในระยะสั้น ปานกลาง หรือระยะยาวที่สามารถบรรลุผลเกิดขึ้นจะทำให้ผู้ประเมินผลโครงการสามารถกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการประเมินผลในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม

7. ความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เป็นการพิจารณาถึงโครงการที่เกิดขึ้นใหม่หรือเป็นโครงการเดิม ที่เคยดำเนินการมาแล้ว ซึ่งผู้ประเมินผลโครงการจะต้องพิจารณาเพื่อการกำหนดแนวทางการประเมิน อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะถ้าเป็นโครงการใหม่ที่ต้องมีการตั้งเกณฑ์การประเมินใหม่นั้นเอง

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นผู้ประเมินผลโครงการต้องพิจารณา และกำหนดวัตถุประสงค์ ในการประเมินอย่างชัดเจน ซึ่งปัญหาที่สำคัญในการประเมินผล ได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการอาจมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการประเมินผล ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้ประเมิน จะต้องกำหนดแนวทางในการประเมินผล ที่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ทุกฝ่าย รวมทั้งเกณฑ์การประเมินผลที่มีความน่าเชื่อถือและชัดเจน เป็นต้น จึงจะทำให้การประเมินผลของโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน พุทธศักราช 2558 ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อให้มีเงินหมุนเวียนในระดับชุมชนและกระจายความเจริญเติบโตไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ และมาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กรัฐบาลทั่วประเทศ ดังนี้

คณะรัฐมนตรีมีมติ

1. เห็นชอบและอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1.1 เห็นชอบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับหมู่บ้าน และอนุมัติงบประมาณในการดำเนินโครงการ เป็นวงเงินรวมไม่เกิน 2,478 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้เบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2560 และปีต่อ ๆ ไป ตามประมาณการค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในแต่ละปี โดยให้ธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ทำความตกลงกับสำนักงานงบประมาณในรายละเอียดต่อไป

1.2 เห็นชอบมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล และอนุมัติงบประมาณในการดำเนินมาตรการ เป็นวงเงินรวมไม่เกิน 36,275 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้เบิกจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ปีงบประมาณ พุทธศักราช 2558 และ/หรือ 2559 และมอบหมายให้

1.2.1 กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล โดยให้กระทรวงมหาดไทยกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขโครงการต่าง ๆ เสนอให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบภายในเวลา 2 สัปดาห์ หลังจากวันที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบมาตรการ ทั้งนี้ ให้เปิดเผยข้อมูลโครงการต่อประชาชนและรายงานการประเมินโครงการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในเดือนมกราคม พุทธศักราช 2559

1.2.2 ให้สำนักงานงบประมาณเป็นผู้จัดหางบประมาณ พร้อมทั้งติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนงานการปฏิบัติงานและเบิกจ่ายงบประมาณ และเสนอรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบความคืบหน้าทุกเดือน

1.3 เห็นชอบมาตรการส่งเสริมการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ และอนุมัติงบประมาณในการดำเนินมาตรการเป็นวงเงินรวมไม่เกิน 40,000 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้เบิกจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ปีงบประมาณ พุทธศักราช 2558 และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2559 โดยให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณ พร้อมทั้งจัดทำระบบการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผลการเบิกจ่ายให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกเดือน รวมทั้งรายงานผลสำเร็จของโครงการต่อคณะรัฐมนตรีภายในเดือนมกราคม พุทธศักราช 2559

1.4 ให้ยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พุทธศักราช 2558 (เรื่อง แนวทางการเสนอเรื่องงบประมาณต่อคณะรัฐมนตรี) สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ในข้อ 1.2 และข้อ 1.3 เนื่องจากมีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยเร็ว

ทั้งนี้ การดำเนินมาตรการดังกล่าว สำหรับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2559 ให้แนวทางปฏิบัติเพื่อเร่งรัดการจัดหาพัสดุก่อนพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2559 มีผลใช้บังคับตามหนังสือคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุที่ กค (กวพ) 0421.3/ว255 ลงวันที่

20 กรกฎาคม พุทธศักราช 2558 (แนวทางปฏิบัติเพื่อเร่งรัดการจัดหาพัสดุก่อนพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ พุทธศักราช 2559 มีผลบังคับใช้) มาใช้ประกอบการจัดทำโครงการตามมาตรการดังกล่าวด้วย

2. ให้กระทรวงการคลังรับความเห็นของสำนักงานงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มศักยภาพการหารายได้ของลูกหนี้ในระยะยาว เพื่อป้องกันปัญหาการขาดศักยภาพในการชำระหนี้ในอนาคต และป้องกันปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจภายหลังสิ้นสุดมาตรการ รวมทั้งควรมีความเข้มงวดในการพิจารณา ติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด และไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไปแล้ว ไปพิจารณาต่อไปด้วย

3. เห็นชอบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอขอแก้ไขข้อความในหนังสือกระทรวงการคลัง ค่วนที่สุด ที่ กค 1009/18393 ลงวันที่ 28 สิงหาคม พุทธศักราช 2558 หน้า 3 ข้อ 3.1.2 (2.2) (รายงานการประชุมคณะกรรมการจังหวัด, 2559) จากเดิม “ให้หมู่บ้านหรือชุมชนจัดทำโครงการตามข้อ (2.1) เสนอต่อคณะกรรมการตำบลรวบรวมและรับรองโครงการเสนอต่อนายอำเภอ เพื่อเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด...” เป็น “ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือกรรมการชุมชนจัดทำโครงการ ตามข้อ (2.) เสนอต่อคณะกรรมการระดับอำเภอรวบรวมเสนอต่อคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาอนุมัติ...”

4. ในส่วนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่อยู่ในขั้นตอนของการเพิ่มทุนจำนวน 18,566 กองทุน นั้น ให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวัพันธุ์ ตันยุวรรธนะ) กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหารือร่วมกันว่า กฎ ระเบียบ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีกลไกในการคัดกรองและติดตามให้สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ มีความคุ้มค่า และโปร่งใสหรือไม่ โดยหากยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามกฎ ระเบียบ ที่มีอยู่ปัจจุบันก็ให้เสนอมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้ดำเนินการได้ต่อไป

5. ในส่วนของมาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินโครงการที่เป็นการส่งเสริมกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการดำเนินโครงการด้วยวิธีการจัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2558)

เพื่อให้การใช้จ่ายภาครัฐสนับสนุนให้เศรษฐกิจขยายตัวต่อไปได้ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอรวม 3 มาตรการ โดยมีรายละเอียดของมาตรการ ดังต่อไปนี้

1. มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับหมู่บ้าน มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ การให้สินเชื่อกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนฯ) ที่ได้รับการจัดชั้นเป็นกองทุนระดับ A และ B จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) กองทุนฯ ละไม่เกิน 1 ล้านบาท โดยมีเงื่อนไขไม่ให้กองทุนฯ Refinance หนี้เดิม เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานให้กับกองทุนฯ กำหนดวงเงิน 60,000 ล้านบาท ประกอบด้วยวงเงินสินเชื่อของธนาคารออมสิน 30,000 ล้านบาท และวงเงินสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) 30,000 ล้านบาท

1.2 อัตราดอกเบี้ยและระยะเวลา คือ กำหนดให้ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้สินเชื่อกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระยะเวลา 7 ปี นับจากวันลงนามในนิติกรรมสัญญา และดำเนินการทำนิติกรรมสัญญาให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2558 โดยกำหนดให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้สินเชื่อกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีเงื่อนไขอัตราดอกเบี้ย ดังนี้

1.2.1 ปีที่ 1-2 ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0 ต่อปี

1.2.2 ปีที่ 3-7 ในอัตราดอกเบี้ยเท่ากับต้นทุนทางการเงิน (Financing Cost) บวกด้วยร้อยละ 1.0 ต่อปี

1.2.3 ปีที่ 1-2 ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0 ต่อปี

1.2.4 ปีที่ 3-7 ในอัตราดอกเบี้ยเท่ากับอัตราที่ธนาคารเรียกเก็บจากกองทุนฯ ในข้อ 1.2.1 โดยมีเงื่อนไขให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรีไฟแนนซ์ (Refinance) หนี้เดิม

1.3 การชดเชย รัฐบาลชดเชยให้ธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตามต้นทุนทางการเงินที่เกิดขึ้นจริงของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง ได้แก่ ธนาคารออมสินได้รับชดเชยเท่ากับร้อยละ 2.21 ต่อปี เป็นระยะเวลา 2 ปี และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้รับชดเชยเท่ากับร้อยละ 1.92 ต่อปี เป็นระยะเวลา 2 ปี วงเงินชดเชยรวมทั้งหมดไม่เกิน 2,478 ล้านบาท โดยธนาคารออมสิน และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

แยกบัญชีโครงการดังกล่าวเป็นบัญชีธุรกรรมตามนโยบายรัฐบาล (Public Service Account : PSA) โดยไม่ได้รับการชดเชยความเสียหายในอนาคต และสามารถนำต้นทุนในการบริหารจัดการบวกลับเพื่อใช้ในการคำนวณโบนัสประจำปีของพนักงานได้

2. มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยในต่างจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำซึ่งมีผลกระทบต่อกำลังซื้อของประชาชนผู้มีรายได้น้อยอ่อนแอ โดยมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับตำบลจะช่วยให้เกิดการจ้างงานการบริโภคและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจากการจัดสรรงบประมาณลงในระดับตำบล

2.2 สำคัญ คือ ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักดำเนินมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบลโดยจัดสรรงบประมาณให้ในระดับตำบล ตำบลละ 5 ล้านบาท (จำนวน 7,255 ตำบล คิดเป็นเงิน 36,275 ล้านบาท) และเร่งรัดการใช้จ่ายเงินตามโครงการให้เสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2558 เพื่อดำเนินโครงการที่มีการจ้างแรงงานหรือก่อให้เกิดการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการในจังหวัดในลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.2.1 โครงการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น การซ่อมแซมแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ การซ่อมแซมสถานพยาบาล โรงเรียน ตลาดกลาง และการปรับปรุง และฟื้นฟูแหล่งชยะ เป็นต้น

2.2.2 โครงการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกพืชใหม่ที่มีตลาด การเปลี่ยนแปลงอาชีพ การสร้างฝาย และการปลูกต้นไม้หรือป่าชุมชน เป็นต้น

2.2.3 โครงการด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์เด็กเล็กและศูนย์บริการผู้สูงอายุ เป็นต้น

2.3 ให้หมู่บ้านหรือชุมชนจัดทำโครงการตามวัตถุประสงค์โครงการ เสนอต่อคณะกรรมการตำบลรวบรวมและรับรองโครงการเสนอต่อนายอำเภอ เพื่อเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด แล้วเสนอ มท. ดำเนินการต่อไป ทั้งนี้โครงการที่เสนอ

จะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของส่วนราชการ/หน่วยงาน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการในพื้นที่

2.4 ระยะเวลาดำเนินการ ให้ มท. ดำเนินการและเร่งรัดการใช้จ่ายเงินตามโครงการให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2558

2.5 แหล่งเงินและวงเงินงบประมาณ งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ปีงบประมาณ พุทธศักราช 2558 และ/หรือ ปีงบประมาณ พุทธศักราช 2559 วงเงิน 36,275 ล้านบาท โดยให้นำรวมวงเงินงบประมาณตามมาตรการสำคัญเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและคนยากจนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนตามมติคณะรัฐมนตรี (4 สิงหาคม พุทธศักราช 2558) วงเงิน 6,541.09 ล้านบาท และโครงการช่วยเหลือเกษตรกรและคนยากจนโดยสนับสนุนการจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรให้แก่กลุ่มสหกรณ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี (18 สิงหาคม พุทธศักราช 2558) วงเงิน 490.60 ล้านบาท

2.6 แนวทางการดำเนินการ มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

2.6.1 ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล และกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขโครงการต่าง ๆ และกลไกคณะกรรมการในระดับจังหวัด โดยให้มีอำนาจอนุมัติโครงการตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ทั้งนี้ ระเบียบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขโครงการต่าง ๆ ขึ้นตอนและคู่มือการดำเนินงาน ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบภายในเวลา 2 สัปดาห์ นับจากวันที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบมาตรการแล้ว โดยให้กระทรวงมหาดไทยเปิดเผยข้อมูลโครงการเพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามและตรวจสอบได้ และจัดทำรายงานการประเมินผลโครงการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในเดือนมกราคม พุทธศักราช 2559

2.6.2 เมื่อคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการ/แผนงาน และงบประมาณแล้วให้ กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดให้จังหวัดดำเนินโครงการและมอบให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโครงการที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ

2.6.3 ให้สำนักงานงบประมาณ (สปง.) เป็นผู้จัดทำงบประมาณ พร้อมทั้งติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนงานการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายงบประมาณ และเสนอรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบความคืบหน้าทุกเดือน

3. มาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ มาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ คือ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการจ้างงานและส่งเสริมให้มีการลงทุนทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัด

3.2 สำคัญ คือ มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยโครงการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ วงเงินประมาณ 40,000 ล้านบาท ประกอบด้วย

3.2.1 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ยกเว้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนและเงินทุนหมุนเวียนที่มีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรการส่งเสริมการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ จัดทำแผนการดำเนินการรายการที่มีลักษณะเป็นรายจ่ายลงทุนที่มีความสำคัญ และจำเป็นต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงาน วงเงินในการดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้าง รายการละไม่เกิน 1 ล้านบาท และต้องดำเนินการเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2558 โดยให้ขอรับการจัดสรรงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

3.2.2 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ดำเนินการตามมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2559 ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไว้แล้ว โดยจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับมาตรการส่งเสริมการลงทุนขนาดเล็กนี้ โดยเฉพาะรายการรายจ่ายลงทุนที่มีวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท ให้ดำเนินการลงนามในสัญญาและเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จภายใน 31 ธันวาคม 2558 และรายจ่ายลงทุนที่มีวงเงินมากกว่า 1 ล้านบาท ให้สามารถลงนาม และเบิกจ่ายงบประมาณได้ตั้งแต่ไตรมาส 1

3.3 แนวทางดำเนินงาน มาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 การขอรับการจัดสรรงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

3.3.2 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นจัดทำคำขอรับการจัดสรรงบประมาณ เสนอให้รองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบหรือรัฐมนตรีที่กำกับพิจารณาให้ความเห็นชอบ และส่งให้สำนักงานงบประมาณ (สงป.) ภายในวันศุกร์ที่ 11 กันยายน พุทธศักราช 2558

3.3.3 ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาและนำเสนอนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบการใช้งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

3.3.4 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่เป็นหน่วยงานดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

3.3.5 หลักเกณฑ์การพิจารณาสำหรับค่าใช้จ่ายงบกลางฯ รายการที่จะขอรับการสนับสนุนต้องมีลักษณะค่าใช้จ่าย เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

3.3.5.1 เป็นรายการซึ่งมีลักษณะเป็นรายจ่ายลงทุน ภายใต้งบรายจ่าย งบลงทุน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น

3.3.5.2 เป็นการส่งเสริมให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ และการจ้างงานในประเทศ

3.3.5.3 สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

3.3.5.4 มีวงเงินต่อรายการไม่เกิน 1 ล้านบาท

3.3.5.5 เป็นโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการลงทุน เพื่อเศรษฐกิจและสังคม การบริหารจัดการน้ำของประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตของชุมชน

3.3.5.6 เป็นรายการที่ชุมชนสามารถดูแลรักษาได้และใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง

3.3.5.7 สถานที่ดำเนินการควรเป็นสถานที่สาธารณะที่มีหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่ดูแล หรือหากเป็นสถานที่ส่วนบุคคลต้องมีเอกสารยินยอมให้ใช้สถานที่ เป็นลายลักษณ์อักษรและมีระยะเวลาที่สอดคล้องกับการเสื่อมของอาคาร/สิ่งก่อสร้างนั้น ๆ

3.3.5.8 เป็นรายการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับรายการที่ได้รับงบประมาณดำเนินการในปีงบประมาณ พุทธศักราช 2558-2559 จากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3.6 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นพิจารณาจัดทำโครงการโดยให้คำนึงถึงการกระจายตัวของโครงการให้ทั่วถึงทุกพื้นที่จัดทำระบบการตรวจสอบ รวมทั้งรายงานผลสำเร็จของโครงการให้สำนักงานงบประมาณ (สงป.)

3.3.7 ให้สำนักงานงบประมาณ (สงป.) ติดตามและรายงานผลการเบิกจ่าย ให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกเดือน และจัดทำรายงานสรุปผลสำเร็จของโครงการเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีภายในเดือนมกราคม 2559

ทั้งนี้ การดำเนินมาตรการดังกล่าวข้างต้นจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชน และกระจายการลงทุนไปในพื้นที่ต่าง ๆ ในต่างจังหวัด ตลอดจนผลักดัน ให้เกิดการพัฒนาในท้องถิ่นและภูมิภาคอย่างทั่วถึง

โครงการที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ เทศบาลตำบลแพด

อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร

โครงการที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ เทศบาลตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร มีทั้งหมด 14 โครงการ ได้แก่

ข้อมูลแยกตามประเภทของโครงการ

1. โครงการเกี่ยวกับการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ จำนวน 10 โครงการ ได้แก่

1.1 โครงการพัฒนาถนนภายในหมู่บ้าน บ้านโนนคะนึ่ง ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 350,000 บาท

1.2 โครงการก่อสร้างลานตลาดกลางประจำชุมชน บ้านแพด ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 497,000 บาท

1.3 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำห้วยปุง บ้านตาด ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 499,800 บาท

1.4 โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชน บ้านดงอีต้อย ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 414,900 บาท

1.5 โครงการพัฒนาถนนภายในหมู่บ้าน บ้านฝาง ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 500,000 บาท

1.6 โครงการปรับปรุงถนนลูกรังสายกุดจาง-ผาคักดี ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 461,300 บาท

1.7 โครงการพัฒนาถนนสายโรงเรียนบ้านดงบัง ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 500,000 บาท

1.8 โครงการพัฒนาถนนสาย วังชมพู-ประชาสามัคคี ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 483,000 บาท

1.9 โครงการพัฒนาถนนสายบ้านกุดจาน-บ้านผาคักดี ตำบลแพด
อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 497,000 บาท

1.10 โครงการปรับปรุงอาคารโรงน้ำบ้านดงบัง ตำบลแพด
อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 300,000 บาท

2. โครงการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
จำนวน 3 โครงการ ได้แก่

2.1 โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพบ้านตาด ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า
จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 100,000 บาท

2.2 โครงการส่งเสริมการเพาะเชื้อเห็ดบ้านตาด ตำบลแพด
อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 100,000 บาท

2.3 โครงการส่งเสริมการเพาะเชื้อเห็ดบ้านดงบัง ตำบลแพด
อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 100,000 บาท

3. โครงการด้านเศรษฐกิจสังคม จำนวน 1 โครงการ ได้แก่

3.1 โครงการก่อสร้างลานตากผลผลิตทางการเกษตร บ้านตาดเหนือ
ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวนเงิน 497,000 บาท

**หลักเกณฑ์การพิจารณาสัมฤทธิ์ผลของมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่
ระดับตำบล** ประกอบด้วย

1. เป็นโครงการที่เกิดจากความต้องการของประชาชน มาจากการประชาคม
และประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน มีรายงานการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน
มีเอกสารรายงานการประชุม มีภาพถ่ายการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน

2. มีการดำเนินโครงการตามมาตรการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด เช่น มีป้าย
โครงการ มีป้ายประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการชุมชน
ในหมู่บ้าน ตำบล มีการแต่งตั้งภาคประชาชนเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ/ตรวจรับงานจ้าง

3. เป็นโครงการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการจ้าง
แรงงานในพื้นที่หมู่บ้าน/ตำบลที่ดำเนินโครงการ

4. เป็นโครงการที่เกิดประโยชน์ประชาชนในพื้นที่

5. มีแผนการขยายผลการดำเนินโครงการหลังการดำเนินโครงการแล้วเสร็จ
ที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. เป็นโครงการที่มีการทำความตกลงกับภาคเอกชน มีตลาดรองรับสินค้า

7. เป็นโครงการที่ดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และไม่มีข้อร้องเรียนใด ๆ (มติคณะรัฐมนตรี, 1 กันยายน 2558)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่งของไทย ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 เป็นกฎหมายแม่บท กำหนดให้เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้โดยแบ่งเทศบาลเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เทศบาลตำบล
2. เทศบาลเมือง
3. เทศบาลนคร

หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลแต่ละประเภท มีดังนี้

1. เทศบาลตำบล การยกฐานะท้องถิ่นใดให้เป็นเทศบาลตำบลกฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรและความหนาแน่น ของราษฎรไว้แต่ประการใดเพียงกำหนดไว้ ดังนี้

1.1 เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองหนาแน่นพอสมควร

1.2 มีรายได้เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ในทางปฏิบัติท้องถิ่นจะยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลนั้น มักจะ ได้แก่ องค์การปกครองท้องถิ่นซึ่งมีรูปแบบสุขาภิบาลอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ได้วางหลักเกณฑ์การยกฐานะสุขาภิบาล เป็นเทศบาลตำบลไว้ ดังนี้

1.2.1 มีรายได้จริงโดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่แล้วมา ตั้งแต่ 5,000,001 บาท ขึ้นไป

1.2.2 มีประชากรตั้งแต่ 7,000 คนเป็นต้นไป

1.2.3 ความหนาแน่นของประชากร ตั้งแต่ 1,500 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

1.2.4 ได้รับความเห็นชอบจากราษฎรในท้องถิ่นนั้น

2. เทศบาลเมือง ท้องถิ่นใดที่ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ได้จะต้องมีลักษณะ ดังนี้

2.1 ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดทุกแห่งให้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์อื่น ๆ ประกอบ

2.2 สำหรับท้องถิ่นที่มีใช้ที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด จะยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้ จะต้องประกอบด้วยลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.2.1 เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป

2.2.2 ราษฎรอาศัยอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อ

1 ตารางกิโลเมตร

2.2.3 มีรายได้พอที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

3. เทศบาลนคร ท้องถิ่นที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลนครได้จะต้องมีลักษณะดังนี้

3.1 เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป

3.2 ราษฎรอาศัยอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

3.3 มีรายได้พอที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 ได้กำหนดหน้าที่ของเทศบาลไว้โดยแบ่งตามประเภทของเทศบาล ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเทศบาลตำบล พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 ได้กำหนดภาระหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ในมาตราที่ 50 ให้เทศบาลตำบลมีภาระหน้าที่ ดังนี้

1.1 รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

1.2 ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

1.3 รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้ง

การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

1.4 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

1.5 ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

1.6 ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

1.7 ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

1.8 บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

1.9 หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเทศบาลเมือง พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 ได้กำหนดภาระหน้าที่ของเทศบาลเมืองไว้ในมาตราที่ 53 ให้เทศบาลเมืองมีภาระหน้าที่ ดังนี้

- 2.1 กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50
- 2.2 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 2.3 ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- 2.5 ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 2.6 ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- 2.7 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 2.8 ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

3. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเทศบาลนคร พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 ได้กำหนดภาระหน้าที่ของเทศบาลนครไว้ในมาตราที่ 56 ให้เทศบาลนครมีภาระหน้าที่ ดังนี้

- 3.1 กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53
- 3.2 ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 3.3 กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- 3.4 การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น
- 3.5 จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- 3.6 จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 3.7 การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- 3.8 การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว
- 3.9 กิจการอื่น ๆ ตามมาตรา 54

หน้าที่ของเทศบาลที่กฎหมายกำหนดไว้ทั้งหมด เทศบาลจะสามารถกระทำได้ ก็ต่อเมื่อไม่มีกฎหมายอื่น ๆ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ อีกแล้ว เทศบาล จึงจะสามารถกระทำได้ โดยเห็นได้จากการที่กฎหมายใช้คำนำหน้ามาตรานี้ว่า “ภายใต้ บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาล...มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้...” คำว่า “ภายใต้

บังคับแห่งกฎหมาย” อื่น ทำให้หน้าที่ของเทศบาลถูกจำกัดไว้ แม้กฎหมายเทศบาลจะกำหนดให้เทศบาลทำหน้าที่นั้นได้ แต่ถ้ามีกฎหมายอื่นกำหนดเป็นอย่างอื่น เทศบาลก็ไม้อาจทำหน้าที่ดังกล่าวตามที่กฎหมายเทศบาลกำหนดได้ หรือกระทำได้ก็ด้วยข้อจำกัดตามที่กฎหมาย

อื่น ๆ กำหนดเท่านั้น ดังนั้น แม้นว่าในข้อกฎหมายจะได้กำหนดภารกิจหน้าที่ของเทศบาลเอาไว้อย่างกว้างขวาง แต่ก็มิได้หมายความว่าเทศบาลจะสามารถกระทำได้ในทุกหน้าที่เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าว

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542

นอกจากหน้าที่ของเทศบาลตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาลแล้ว ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังได้กำหนดหน้าที่ของเทศบาลไว้ด้วยเช่นกันในมาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
 2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
 3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
 4. การสาธารณสุขและการก่อสร้างอื่น ๆ
 5. การสาธารณสุข
 6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
 7. การพาณิชย์ และส่งเสริมการลงทุน
 8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
 9. การจัดการศึกษา
 10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
 11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

13. การส่งเสริมกีฬา
 14. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
 15. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
 16. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
 17. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
 18. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
 19. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
 20. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
 21. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
 22. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพและสาธารณูปโภคสถานอื่น ๆ
 23. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 25. การผังเมือง
 26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
 27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
 28. การควบคุมอาคาร
 29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด
- การที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ของเทศบาลและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ไว้มากมายเช่นนี้ ก็เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งรวมทั้งเทศบาล ต้องเตรียมตัวรับการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ งบประมาณ และบุคลากรให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากรัฐบาล ตามทิศทางที่เป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครอง

ส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งได้กำหนดแผนและขั้นตอนให้มีการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่จากหน่วยงานราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มรุต วันทนากร และ ดร.ณี หมั่นสมิตร, 2554)

โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 ได้กำหนดให้เทศบาลในประเทศไทยมีทั้งหมด 3 ประเภท อันได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ซึ่งเทศบาลแต่ละประเภทก็มีลักษณะและองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป ดังมีรายละเอียด ดังนี้

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล (เทศบาลตำบลไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรในพื้นที่ไว้อย่างชัดเจนเหมือนกับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร) เทศบาลตำบลประกอบไปด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 12 คน โดยมีรอง-นายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 2 คน

เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมือง การจัดตั้งเทศบาลเมืองจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกอบไปด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 18 คน และมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 3 คน

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลนคร การจัดตั้งเทศบาลนครจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกอบไปด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี (หรือนายกเทศมนตรี) แล้วแต่กรณี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 24 คน โดยมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 4 คน นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้เทศบาลนครมีหน้าที่แตกต่างไปจากเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลอีกด้วย

โครงสร้างของเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี

เดิมก่อนปี พุทธศักราช 2543 เทศบาลในประเทศไทยมีเพียงรูปแบบเดียว คือ เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี แต่ในปัจจุบันภายหลังปี พุทธศักราช 2543 เป็นต้นมา กฎหมายได้เปิดโอกาสให้เทศบาลมีรูปแบบเพิ่มขึ้นได้อีกรูปแบบหนึ่งก็คือ เทศบาล

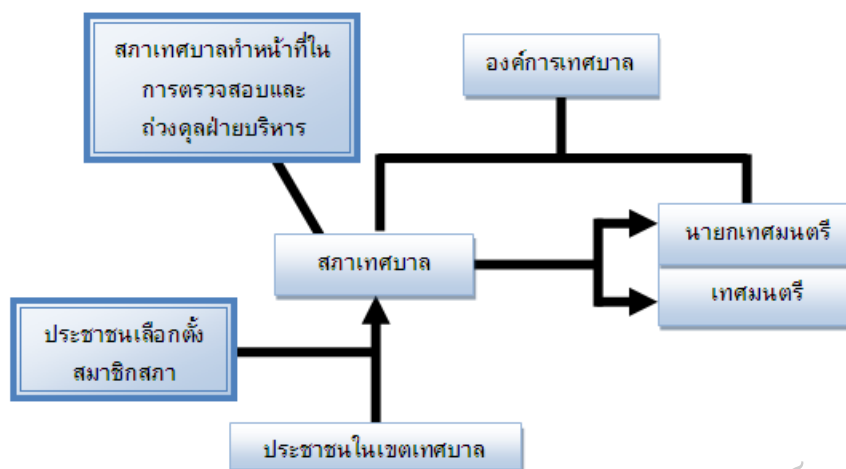
ในรูปแบบนายกเทศมนตรี ซึ่งเทศบาลใดจะใช้รูปแบบคณะเทศมนตรี หรือ เทศบาลรูปแบบนายกเทศมนตรีให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเทศบาล อย่างไรก็ตาม ในปี พุทธศักราช 2546 มีการแก้ไขกฎหมายเทศบาลอีกครั้ง เป็นผลให้เทศบาลคงเหลือเพียงรูปแบบเดียว คือ เทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และเป็นจุดสิ้นสุดเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี

สำหรับเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงสร้างในรูปแบบสภากับฝ่ายบริหาร กล่าวคือ มีการแยกฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติออกจากกัน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ ฝ่ายบริหาร (ในที่นี้หมายถึงนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี) มาจากการเลือกของสภาเทศบาล และสภาเทศบาลยังมีอำนาจในการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารได้อย่างใกล้ชิด และในบางกรณีอาจกำหนดการดำรงอยู่ของฝ่ายบริหารได้

มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 กำหนดไว้ว่า “ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี ด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาล” ขณะเดียวกันก็กำหนดสถานะของนายกเทศมนตรีให้เป็นหัวหน้าในการบริหารงานของเทศบาล โดยมีเทศมนตรีเป็นผู้ช่วย

กฎหมายยังได้กำหนดผู้ที่มีคุณสมบัติของนายกเทศมนตรีและเทศมนตรีไว้ด้วยว่าต้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาล นั่นก็หมายถึง นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีจะทำหน้าที่ในสองสถานะ คือ สถานะของฝ่ายบริหารและสถานะของสมาชิกสภาเทศบาล

ดังนั้น ความเกี่ยวพันกันของฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาจึงมีอยู่อย่างใกล้ชิด โดยสรุป โครงสร้างและรูปแบบความสัมพันธ์ของคณะเทศมนตรีกับสภาเทศบาล มีดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงโครงสร้างและรูปแบบความสัมพันธ์ของคณะเทศมนตรี
กับสภาเทศบาล
(ที่มา : มรุต วันทนากร และ ดร.ฉวี หมั่นสมิตร, 2554)

จากแผนภาพข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ที่ “สภาเทศบาล” เพราะสภาเทศบาลทำหน้าที่ในการเลือกฝ่ายบริหาร และในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารด้วย นอกจากนี้การดำรงอยู่ของฝ่ายบริหารก็ขึ้นอยู่กับฝ่ายสภาด้วยเช่นกัน การดำรงอยู่ของฝ่ายบริหารขึ้นอยู่กับฝ่ายสภา ไม่ได้หมายความว่าสภาเทศบาลจะสามารถอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะเทศมนตรีได้ แต่สภาเทศบาลยังมีเครื่องมืออื่น ๆ ในการทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถบริหารงานต่อไปได้ และในบางกรณีอาจถึงการพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี

เครื่องมือที่สำคัญในการตรวจสอบและถ่วงดุลที่ฝ่ายสภาเทศบาลมีต่อฝ่ายบริหาร ในรูปแบบคณะเทศมนตรี ก็คือ เครื่องมือในการควบคุมงบประมาณ กล่าวคือ มาตรา 62 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 กำหนดว่า

“ในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณในกรณีแห่งเทศบาลตำบล ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นไปยังนายอำเภอ เพื่อส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยเร็ว ในกรณีแห่งเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร

ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาร่างเทศบัญญัตินั้น ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับสภาเทศบาลที่ไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติ ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นตกไป ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับสภาเทศบาลที่ไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัตินั้น ให้ส่งคืนสภาเทศบาลพิจารณาใหม่ ในกรณีที่สภาเทศบาลยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นตกไป แต่ถ้าสภาเทศบาลยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อลงชื่ออนุมัติ บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับการบริหารเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรี”และในมาตรา 45 ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ยังระบุต่อไปอีกว่า

“เทศมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งเมื่อ...

(4) สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณและผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับสภาเทศบาล หรือสภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลที่อยู่ในตำแหน่ง”

จากทั้ง 2 มาตรา เห็นได้ว่า สภาเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรีนั้น มีอำนาจค่อนข้างมากโดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการพิจารณารับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี ซึ่งหากสภาเทศบาลไม่รับหลักการแล้ว โอกาสที่คณะเทศมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งจะต้องพ้นออกจากตำแหน่งก็มีสูงมาก

อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ไม่ได้กำหนดให้สภาเทศบาลเป็นเพียงองค์กรเดียวที่จะทำให้ฝ่ายบริหารของเทศบาลต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะกฎหมายยังกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องในการตัดสินใจของสภาเทศบาลอีกชั้นหนึ่ง หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับการตัดสินใจของสภาเทศบาลแล้ว ร่างเทศบัญญัตินั้นก็ตกไป แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วย สภาเทศบาลต้องกลับไปพิจารณาใหม่อีกครั้ง และหากยังยืนยันตามการตัดสินใจในครั้งแรกต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามในการลงมติครั้งที่สองกลไกนี้ทำให้การดำรงอยู่ของนายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรี ต้องขึ้นอยู่กับสภาเทศบาล จนในบางครั้งทำให้เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรีนี มี การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยครั้งเพราะสภา

เทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามเงื่อนไขข้างต้น
ดังนั้น จึงมีผู้กล่าวอยู่เสมอ ๆ ว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภา
ในรูปแบบคณะเทศมนตรีนี้เป็นรูปแบบ “ฝ่ายบริหารอ่อนแอ”

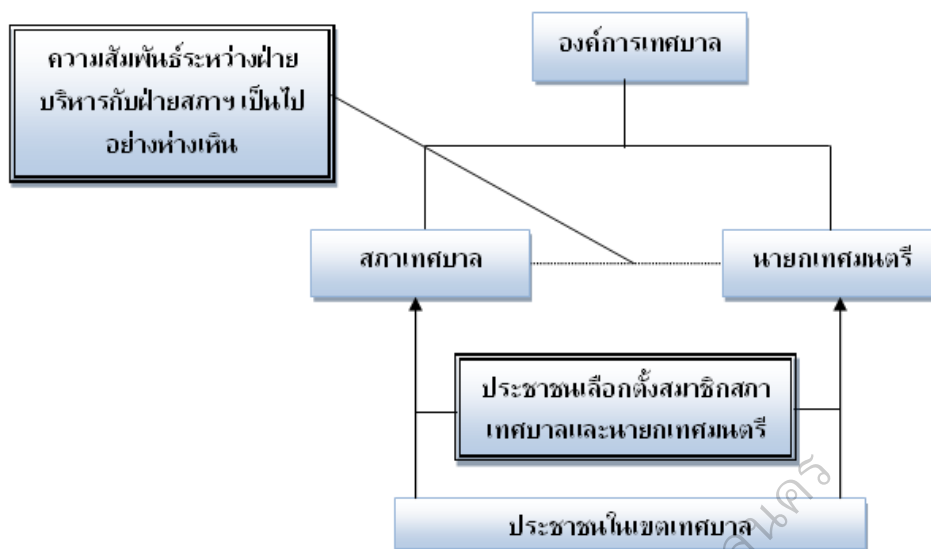
โครงสร้างของเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรี

สำหรับโครงสร้างของเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีนั้น มีโครงสร้างหลัก
ที่คล้ายกับเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี แต่ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหาร
ของเทศบาลกับฝ่ายสภาเทศบาลเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เทศบาลในรูปแบบ
นายกเทศมนตรี หัวหน้าฝ่ายบริหาร (นายกเทศมนตรี) และสมาชิกสภาเทศบาล มาจาก
การเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงทั้งคู่ และในขณะเดียวกัน นายกเทศมนตรีสามารถมี
“ผู้ช่วย” ได้เช่นกัน แต่ผู้ช่วยของนายกเทศมนตรีในรูปแบบนี้จะไม่เรียกว่า “เทศมนตรี”
แต่จะเรียกว่า “รองนายกเทศมนตรี” ซึ่งจำนวนของรองนายกเทศมนตรีจะมีได้เท่าใดขึ้นอยู่กับ
ขนาดของเทศบาลตามที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาเทศบาล เป็นไปด้วย
ความห่างเหินเมื่อเปรียบเทียบกับเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี กล่าว คือ
ความสัมพันธ์มีสาระสำคัญ ดังนี้

- (1) นายกเทศมนตรีจะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล
- (2) รองนายกเทศมนตรีมาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรี
- (3) รองนายกเทศมนตรีจะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล

จากความสัมพันธ์ทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสภาเทศบาล
กับฝ่ายบริหารห่างเหินกัน มีการแบ่งแยกฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาออกจากกันอย่างชัดเจน
และต่างมีสถานะเพียงสถานะเดียวคือถ้าไม่เป็นฝ่ายบริหารก็ต้องเป็นฝ่ายสภาเทศบาล
ซึ่งผิดกับเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรีที่นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีจะมีสถานะเป็น
สมาชิกสภาเทศบาลด้วยเช่นกัน

ภาพประกอบ 3 แสดงโครงสร้างของเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีกับสภาเทศบาล (ที่มา : มรุต วันทนากร และ ดรุณี หมั่นสมิตร, 2554)

สำหรับสาระสำคัญของประการอื่นของเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีนั้น มีสาระสำคัญ ดังนี้

- (1) นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง
- (2) การดำรงอยู่ของนายกเทศมนตรี ไม่ขึ้นอยู่กับสภาเทศบาล
- (3) สภาเทศบาลไม่ได้ทำหน้าที่ในการเลือกฝ่ายบริหาร เพราะประชาชนเป็นผู้เลือกฝ่ายบริหารโดยตรง
- (4) ในกรณีการรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาล มีกลไกที่แตกต่างจากเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี ดังที่มาตรา 62 ตรี กำหนดไว้ว่า

“ในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการจำนวนสิบห้าคน เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้ง โดยแก้ไข ปรับปรุง และยืนยันสาระสำคัญในร่างเทศบัญญัตินั้น ทั้งนี้ ให้ยึดถือหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประโยชน์ของท้องถิ่นและประชาชนเป็นสำคัญ

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งสภาเทศบาลเสนอ จำนวนเจ็ดคน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งนายกเทศมนตรีเสนอ จำนวนเจ็ดคน โดยให้แต่งตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาเทศบาลมีมติไม่รับหลักการ และให้กรรมการทั้งสิบสี่คน ร่วมกันปรึกษาและเสนอบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และมีได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่กรรมการครบจำนวนสิบสี่คน

ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือประธานกรรมการได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือกรรมการหรือประธานกรรมการไม่ปฏิบัติ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และมีได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลทำหน้าที่กรรมการหรือประธานกรรมการดังกล่าวให้ครบตามจำนวน

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งพิจารณาร่างเทศบัญญัติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้แต่งตั้งประธานกรรมการในคราวแรก แล้วรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ประธานกรรมการรวบรวมผลการพิจารณาแล้ววินิจฉัยชี้ขาดโดยเร็ว แล้วรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งร่างเทศบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานคณะกรรมการในวรรคสี่ให้นายกเทศมนตรีโดยเร็ว แล้วให้นายกเทศมนตรีเสนอร่างเทศบัญญัติดังกล่าวต่อสภาเทศบาลตามมาตรา 61 ทวิ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด หากนายกเทศมนตรีไม่เสนอร่างเทศบัญญัตินั้นต่อสภาเทศบาลภายในเวลาที่กำหนด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อสั่งให้นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง”

เมื่อสภาเทศบาลได้รับร่างเทศบัญญัติจากนายกเทศมนตรีแล้ว ให้สภาเทศบาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน หากสภาเทศบาลพิจารณาไม่แล้วเสร็จ หรือไม่เห็นชอบกับร่างเทศบัญญัติดังกล่าว ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นตกไป แล้วให้ใช้เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายปีที่แล้วไปพลางก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้มีคำสั่งยุบสภาเทศบาล

จะเห็นได้ว่า เทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีมีกลไกในการประนีประนอมระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาเทศบาล นอกจากนี้กฎหมายยังได้เปิดโอกาสให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยุบสภาเทศบาลได้ และรวมถึงให้นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งได้อีกด้วย

บทบาทหน้าที่ของสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี/นายกเทศมนตรี

1. **หน้าที่ของสภาเทศบาล** สำหรับหน้าที่ของสภาเทศบาลโดยหลักการแล้ว มีสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

- 1.1 หน้าที่ในการเลือกฝ่ายบริหาร
- 1.2 หน้าที่ในการสะท้อนความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล
- 1.3 หน้าที่ในการออกเทศบัญญัติ และ
- 1.4 หน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายบริหาร

สำหรับหน้าที่แรก คือ หน้าที่ในการเลือกตั้งฝ่ายบริหารนั้น สภาเทศบาลจะทำหน้าที่ในการเลือกนายกเทศมนตรี และเทศมนตรีด้วยเสียงข้างมากของสภาเทศบาล ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้จะไม่มีในเทศบาลที่ใช้รูปแบบนายกเทศมนตรี เพราะหน้าที่ดังกล่าวนี้จะถูกกระทำโดยประชาชนในเขตเทศบาลแทน

หน้าที่ในประการที่สอง คือ หน้าที่ในการสะท้อนความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น เป็นหน้าที่โดยทั่วไปของผู้แทนประชาชนอยู่แล้ว เช่น รับฟังปัญหา ความต้องการ ความเดือดร้อน ตลอดจนข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของประชาชนในเทศบาล แล้วนำข้อเรียกร้องเหล่านั้นเสนอต่อฝ่ายบริหารให้ฝ่ายบริหารดำเนินการแก้ไขให้ หรือในบางเรื่องที่สามารถสภาเทศบาลสามารถกระทำตัวเอง สมาชิกสภาเทศบาลก็จะดำเนินการแก้ไขได้เลย หรือหากในบางเรื่องอยู่เกินขอบเขตอำนาจที่เทศบาลจะดำเนินการได้ สมาชิกสภาเทศบาลก็จะทำหน้าที่ในการประสานไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการต่อไป การดำเนินการเพื่อให้ฝ่ายบริหารกระทำตามข้อเรียกร้องของตนนั้น อาจกระทำได้ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การทำหนังสือยื่นแสดงปัญหาของประชาชนในเทศบาลผ่านไปยังนายกเทศมนตรี เป็นต้น และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวของตนกับผู้มีอำนาจ ร้องขอให้ผู้มีอำนาจดำเนินการให้ เป็นต้น

หน้าที่ในประการที่สาม คือ หน้าที่ในการออกกฎหมายหรือเทศบัญญัติ หน้าที่นี้เป็นหน้าที่ที่ชัดเจนที่สุดในการทำงานของสภาเทศบาล กล่าวคือ สภาเทศบาลทำหน้าที่เป็นองค์กรทางนิติบัญญัติในเทศบาล ทำหน้าที่ในการพิจารณา ถิ่นกรอง และอนุมัติกฎหมาย

ต่าง ๆ ว่าควรบังคับใช้ในเขตเทศบาลหรือไม่ อย่างไร และเมื่อพิจารณากันอย่างรอบคอบแล้ว สมาชิกสภาเทศบาลจึงจะมีมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในร่างเทศบัญญัติเพื่อบังคับใช้เป็นเทศบัญญัติต่อไปหรือไม่ หน้าที่ในประการนี้ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 ที่กำหนดว่า “เทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทกฎหมาย...”

และหน้าที่ในประการสุดท้าย คือ หน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของฝ่ายบริหารนั้น สภาเทศบาลมีวิธีการในการตรวจสอบและถ่วงดุลอย่างน้อย 3 วิธี ได้แก่

1. การตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหาร เพื่อให้ฝ่ายบริหารตอบกระทู้ที่ตนเห็นว่าเป็นปัญหาและให้ฝ่ายบริหารชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแนวทางเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป ดังมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 ที่กำหนดว่า

“ในที่ประชุมสภาเทศบาล สมาชิกย่อมมีสิทธิตั้งกระทู้ถาม นายกเทศมนตรี หรือรองเทศมนตรีในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ แต่นายกเทศมนตรีหรือรองเทศมนตรีย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบ เมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของเทศบาล”

2. การตรวจสอบการทำงานโดยคณะกรรมการสามัญและ คณะกรรมการวิสามัญของสภาเทศบาล คณะกรรมการสามัญและวิสามัญของสภาเทศบาล มีหน้าที่หลักในการกระทำกิจการใด ๆ ตามที่สภามอบหมายให้ดำเนินการ เช่น สืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริง ศึกษาถึงความเป็นไปได้ หรือลงไปเก็บข้อมูลในพื้นที่เทศบาล เป็นต้น และเมื่อได้ดำเนินการไปเช่นไร กรรมการดังกล่าวต้องรายงานผลการดำเนินงานนั้นให้สภาเทศบาลรับทราบด้วย

การดำเนินงานของคณะกรรมการในลักษณะเช่นนี้ ก็คือ การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารในลักษณะหนึ่งด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น หากสภาเทศบาลไม่เห็นด้วยกับการทำงานของฝ่ายบริหาร สภาเทศบาลอาจจะตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและพิจารณาว่าในประเด็นดังกล่าว ควรมีแนวทางในการตัดสินใจหรือดำเนินการอย่างไร ตลอดจนสามารถเรียกให้ฝ่ายบริหารมาชี้แจงว่าเหตุใดฝ่ายบริหารจึงตัดสินใจเช่นนั้น ซึ่งหากฝ่ายบริหารไม่สามารถชี้แจงให้คณะกรรมการดังกล่าวเข้าใจหรือไม่สามารถตอบคำถามได้อย่างกระจ่างชัดแล้ว ผลเสียย่อมเกิดแก่ตัวผู้บริหารเอง และอาจมีผลในการเลือกตั้งครั้งต่อไป มาตรา 32 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล

พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2543 ได้ให้อำนาจแก่สภาเทศบาลไว้โดยกำหนดว่า

“สภาเทศบาลมีอำนาจเลือกสมาชิกสภาเทศบาลตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญของสภาเทศบาล และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญของสภาเทศบาล เพื่อกระทำการกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล แล้วรายงานต่อสภาเทศบาล”

3. การเสนอเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในเขตเทศบาล การตรวจสอบการทำงานในประการนี้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายว่า

“ในกรณีกิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่หรือคณะเทศมนตรีอาจเสนอต่อประธานสภาเทศบาลเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในท้องถิ่นได้ และประกาศให้ประชาชนทราบ การออกเสียงประชามติต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอปรึกษาความเห็นของประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกิจการสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวรรคหนึ่ง...”

ซึ่งกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเข้ามาช่วยฝ่ายบริหารตัดสินใจในประเด็นที่สำคัญต่อเทศบาลได้ง่ายขึ้น ซึ่งการให้ความเห็นของประชาชนนี้จะสามารถกระทำได้อีกก็ต้องได้รับการเสนอจากสมาชิกสภาเทศบาลเสียก่อน

การรับฟังการแถลงนโยบายโดยไม่มีการลงมติ และ ผลการดำเนินงานของนายกเทศมนตรี การตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของฝ่ายบริหารวิธีการหนึ่งก็คือการฟังการแถลงนโยบายและผลการดำเนินงานของนายกเทศมนตรี ซึ่งวิธีการดังกล่าวแม้จะไม่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของฝ่ายบริหารมากนัก แต่ก็ยังเป็นวิธีการหนึ่ง que แสดงให้เห็นได้ว่าฝ่ายบริหารต้องทำงานอยู่ภายใต้การควบคุมและตรวจสอบของสภาเทศบาลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเทศบาล ตามมาตรา 48 ทศ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2546 กำหนดไว้ว่า

“ก่อนนายกเทศมนตรีเข้ารับหน้าที่ ให้ประธานสภาเทศบาลเรียกประชุมสภาเทศบาลเพื่อให้ นายกเทศมนตรีแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาล โดยไม่มีการลงมติ ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี...”

“ให้นายกเทศมนตรีจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาเทศบาลเป็นประจำทุกปี”

การขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ (เฉพาะเทศบาล
ในรูปแบบนายกเทศมนตรี) กฎหมายได้กำหนดรายละเอียดไว้ ดังนี้

“สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่มีสิทธิ
เข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาเทศบาลเพื่อให้นายกเทศมนตรีแถลง
ข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการเทศบาลโดยไม่มี
การลงมติ...”

2. หน้าที่ของนายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรี ตามกฎหมายได้
กำหนดหน้าที่ของนายกเทศมนตรี ดังนี้

2.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหาร
ราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติและนโยบาย

2.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

2.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี
และเลขานุการนายกเทศมนตรี

2.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.5 รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้
และกฎหมายอื่น

ลักษณะการใช้อำนาจของนายกเทศมนตรีที่มาจากกาเลือกตั้งโดยตรงนี้
แตกต่างจากการใช้อำนาจของนายกเทศมนตรีในรูปแบบคณะเทศมนตรีในสมัยก่อน
กล่าวคือ นายกเทศมนตรีที่มาจากกาเลือกตั้งโดยตรงมีลักษณะกาใช้อำนาจที่เด็ดขาด
กว่า และเป็นผู้ใช้อำนาจแต่เพียงคนเดียว ไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจร่วมกับรอง
นายกเทศมนตรี ซึ่งสามารถสร้าง “ภาวะผู้นำ” ให้แก่นายกเทศมนตรีได้มากกว่า
นายกเทศมนตรีในรูปแบบคณะเทศมนตรี ที่นายกเทศมนตรีมาจากกาเลือกของ
สภาเทศบาล

โครงสร้างภายในของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช
2543 ได้กำหนดเรื่องโครงสร้างภายในของเทศบาลไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1. สำนักงานปลัดเทศบาล

2. ส่วนราชการอื่นตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการอื่นในข้างต้นให้เป็นไปตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทย โดยคณะกรรมการกลางเทศบาล (ก.ท.) ยังได้ประกาศกำหนดการแบ่งโครงสร้างส่วนราชการในเทศบาล ให้เทศบาลมีการแบ่งส่วนราชการดังต่อไปนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล

2. กองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งประกอบด้วย

2.1. ส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือกอง ได้แก่ ส่วนราชการต่าง ๆ ดังนี้

- การคลัง
- การช่าง
- การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- การศึกษา
- วิชาการและแผนงาน
- การประปา
- การแพทย์
- การช่างสุขาภิบาล
- สวัสดิการสังคม

2.2 หน่วยงานตรวจสอบภายใน

นอกจากนี้ในประกาศดังกล่าว ยังได้กำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ในการแบ่งส่วนราชการไว้เพิ่มเติม ดังนี้

ก. เทศบาลอาจเปลี่ยนแปลงส่วนราชการต่าง ๆ (ที่เป็นสำนักหรือกอง) ได้ตามความ จำเป็นและเหมาะสมของเทศบาล ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.จ.) และต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของคณะกรรมการกลาง เทศบาลกำหนด (ก.กลาง เทศบาล)

ข. สำนักปลัดเทศบาลมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาล และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนัก กอง หรือส่วนราชการใดในเทศบาลโดยเฉพาะ

ค. สำนัก กอง หรือ ส่วนราชการให้มีหน้าที่ตามที่เทศบาลกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.จ.)

ง. การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักปลัด สำนัก กอง หรือส่วนราชการ ให้กำหนดเป็นประกาศเทศบาล โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเทศบาล (ก.ท.จ.)

จ. การจัดตั้ง การปรับปรุง การรวมหรือยุบส่วนราชการ ให้เทศบาล พิจารณาเสนอความเห็นและพิจารณาอัตรากำลัง การจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกัน แล้วเสนอต่อคณะกรรมการพนักงานเทศบาล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

บริบทเกี่ยวกับเทศบาลตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร

ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลแพด จัดตั้งเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2540 ตั้งอยู่ที่ ถนนสายหนองแวง - นาฮี (สน.3005) กิโลเมตรที่ 14 เลขที่ 103 หมู่ที่ 1 บ้านแพด ตำบลแพด อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร และได้รับการยกฐานะจาก องค์การบริหารส่วนตำบลแพด เป็นเทศบาลตำบลแพด เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552

1. สภาพทั่วไป

1.1 **ที่ตั้ง** เทศบาลตำบลแพด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 ใน 5 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคำตากล้า และเป็นเทศบาลแห่งที่ 2 ของอำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ และห่างจากที่ว่าการอำเภอคำตากล้า ประมาณ 15 กิโลเมตร ระยะห่างจากจังหวัดสกลนคร ประมาณ 114 กิโลเมตร

1.2 **เนื้อที่** เทศบาลตำบลแพด มีเนื้อที่ประมาณ 107 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 66,875 ไร่ มีอาณาเขต ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดกับตำบล หนองบัวลิม อำเภอคำตากล้า
- ทิศใต้ ติดกับตำบลนาซอ ตำบลนาคำ อำเภอวานรนิวาส
- ทิศตะวันออก ติดกับตำบลนาฮี อำเภออากาศอำนวย
- ทิศตะวันตก ติดกับตำบลหนองแวงใต้ ตำบลหนองแวง

อำเภอวานรนิวาส ตำบลนาคำ

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของเทศบาลตำบลแพต เป็นพื้นที่แบบลูกคลื่นลอนลาด พื้นที่ตอนบนทางทิศเหนือเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 0.20 เมตร แหล่งน้ำธรรมชาติ มีห้วยกลอย ห้วยโนด ห้วยตาด ห้วยกอก ห้วยบุง ห้วยกระต่าง ห้วยป่าหว่าน ห้วยซุ่มเพ็ง ห้วยแคน ห้วยโกนเสือ ห้วยคำยาง ห้วยเสียด ห้วยกุดจวน ห้วยแดง อ่างเก็บน้ำห้วยกลอย อ่างเก็บน้ำห้วยป่าหว่าน การใช้ประโยชน์ในที่ดินจึงมีการทำนาปลูกข้าว ปลูกไร่ทางตอนบนของตำบล และเป็นที่เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ทางตอนใต้ และทางทิศตะวันออกของตำบล อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ คือ ป่าดงอีปาง ป่าดงคำพู และป่าดงคำกั้ง

1.4 จำนวนหมู่บ้าน เทศบาลตำบลแพต แบ่งการปกครอง ออกเป็น 17 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านแพต
- หมู่ที่ 2 บ้านตาด
- หมู่ที่ 3 บ้านดอนกลาง
- หมู่ที่ 4 บ้านดงอีต้อย
- หมู่ที่ 5 บ้านสามแยกพัฒนา
- หมู่ที่ 6 บ้านฝาง
- หมู่ที่ 7 บ้านกุดจวน
- หมู่ที่ 8 บ้านโนนสะอาด
- หมู่ที่ 9 บ้านดงบัง
- หมู่ที่ 10 บ้านโนนไทรทอง
- หมู่ที่ 11 บ้านวังชมพู
- หมู่ที่ 12 บ้านประชาสามัคคี
- หมู่ที่ 13 บ้านพรสวรรค์
- หมู่ที่ 14 บ้านนานิยม
- หมู่ที่ 15 บ้านดงบังใต้
- หมู่ที่ 16 บ้านโนนคะนึ่ง
- หมู่ที่ 17 บ้านตาดเหนือ

1.5 อัตรากำลัง

- ข้าราชการ/พนักงานส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน

- พนักงานจ้างตามภารกิจ รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน
- พนักงานจ้างทั่วไป รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน
- อาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน รวมทั้งสิ้น จำนวน 62 คน

1.6 ประชากร เทศบาลตำบลแพด มีประชากร 10,196 คน แยกเป็นชาย 5,183 คน เป็นหญิง 5,013 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 95.29 คน/ตารางกิโลเมตร (งานทะเบียนราษฎรอำเภอคำตากล้า, 2559)

2.สภาพทางเศรษฐกิจ เทศบาลตำบลแพดมีสภาพทางเศรษฐกิจ ดังนี้

2.1 อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ของ เทศบาลตำบลแพด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง มีค้าขายบ้างเล็กน้อย อาชีพทางการเกษตรกรรม คือ การปลูกข้าวการปลูกผัก การทำสวนมะม่วง ส่วนการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด และไก่ ซึ่งเมื่อฤดูทำนาเสร็จประชากรวัยแรงงานจะไปรับจ้างทำงานต่างถิ่น

2.2 หน่วยธุรกิจ หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาลตำบลแพด ประกอบด้วย

- ปั้มน้ำมัน 5 แห่ง
- โรงสีข้าว 13 โรง
- ร้านขายของชำ 49 ร้าน
- ร้านซ่อม 7 ร้าน
- กองทุนหมู่บ้าน 6 ร้าน
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 9 กลุ่ม

3. สภาพสังคม เทศบาลตำบลแพดมีสภาพทางสังคม ดังนี้

3.1 การศึกษา สำหรับสถานศึกษาของในเขตเทศบาลตำบลแพด มีโรงเรียนในระดับต่าง ๆ ดังนี้

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา มี 5 โรงเรียน คือ
 1. โรงเรียนแพดพิทยารัตน์
 2. โรงเรียนบ้านตาด
 3. โรงเรียนบ้านดงอีค้อย
 4. โรงเรียนบ้านดงบัง
 5. โรงเรียนบ้านกุดจาน
- โรงเรียนมัธยมศึกษา มี 1 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนศึกษาประชาสามัคคี

3.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแพดนับถือศาสนาพุทธทั้งหมดโดยมีวัดเป็นสถานที่สำคัญในการทำพิธีทางศาสนา จำนวน 13 แห่ง สำนักสงฆ์ 3 แห่ง

3.3 สาธารณสุข เทศบาลตำบลแพดมีหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข ดังนี้

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 แห่ง
- อัตรการมีส้วมราดน้ำ จำนวน 100 เปอร์เซ็นต์

3.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เทศบาลตำบลแพดมีหน่วยงานทางด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนี้

- มีที่พักลายตรวจ จำนวน 1 แห่ง

4. การบริการขั้นพื้นฐาน เทศบาลตำบลแพดมีการบริการขั้นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 การคมนาคม มีเส้นทางคมนาคม ดังนี้

- ถนน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสายบ้านแพด-ท่างาม ระยะทาง 16.96 กิโลเมตร

- ถนนทางหลวงชนบท สาย สน.3005 หนองแวง-นาฮี ระยะทาง 28 กิโลเมตร

- ถนนรพดสายบ้านดงบัง-บ้านดงแสนสุข ระยะทาง 7.6 กิโลเมตร

- นอกจากนี้ภายในตำบลแพดยังมีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านซึ่งเป็นถนนลูกรัง

4.2 การโทรคมนาคม เทศบาลตำบลแพดมีการการโทรคมนาคม ดังนี้

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขของเอกชน 1 แห่ง
- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ 18 แห่ง
- หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน 18 แห่ง

4.3 การไฟฟ้าเทศบาลตำบลแพด เทศบาลตำบลแพดมีไฟฟ้าเข้าถึงและให้บริการครบทุกหมู่บ้าน

4.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ เทศบาลตำบลแพดมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนี้

- ลำห้วย 12 สาย
- บึงและหนอง 17 แห่ง

4.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เทศบาลตำบลแพดมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ดังนี้

- ฝาย 34 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น 3 บ่อ
- บ่อโยก 80 บ่อ
- สระเก็บน้ำ 12 สระ
- อ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน 13 แห่ง

5. ข้อมูลอื่น ๆ

5.1 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เทศบาลตำบลแพดมีทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ดังนี้

- ทรัพยากรดิน ลักษณะของดินเป็นดินปนทรายบางหมู่บ้านเป็นหินลูกรังไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้
- ทรัพยากรป่าไม้ ในเขตเทศบาลตำบลแพด มีพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าดงอีปาง ป่าดงคำกั้ง ซึ่งแต่เดิมมีสภาพเป็นป่าดงดิบมีความอุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันมีสภาพเสื่อมโทรมเนื่องจากถูกทำลายคงเหลือพื้นที่ป่าประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่เท่านั้น

6. สภาพทางเศรษฐกิจ

6.1 รายได้ประชากร เทศบาลตำบลแพดมีรายได้ประชากร ดังนี้

ตำบลแพดมีรายได้ของประชากรเฉลี่ย 47,314.95 บาท/คนปี

6.1.2 การประกอบอาชีพ เทศบาลตำบลแพดมีการประกอบอาชีพของประชากร ดังนี้

- เกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ของตำบลแพด คือ การทำนา ทำไร่ ปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ตามบริเวณที่ราบลุ่มซึ่งจะทำการเพาะปลูกทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้าและปศุสัตว์เป็นอาชีพรองของประชากรในพื้นที่ของตำบลแพด คือ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ และอื่น ๆ คิดรวมเป็นร้อยละ 78 ของประชากรทั้งหมด
- รับจ้างทั่วไป ประชาชนในตำบลแพด ส่วนใหญ่จะอพยพไปทำงานรับจ้างยังต่างถิ่น เช่นกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไปรับจ้างตัดอ้อยที่จังหวัดกำแพงเพชร ลพบุรี สระบุรี ไปทำงานรับจ้างและงานแม่บ้านที่ต่างประเทศ คิดรวมเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด

- ค้าขาย การค้าขายส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลแพตจะเป็นการเปิดร้านในชุมชนของตน สินค้าที่จำหน่ายจะเป็นสินค้าทางเกษตร นอกจากนั้นเป็นสินค้าอุปโภค บริโภค คิดเป็นร้อยละ 6 ของประชากรทั้งหมด
- รับราชการ พนักงานของรัฐและพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 6 ของประชากรทั้งหมด

สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

เทศบาลตำบลแพตมีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ดังนี้

1. น้ำประปา ตำบลแพตมีระบบน้ำประปาหมู่บ้าน มีจำนวนทั้งหมด 16 แห่ง
2. ไฟฟ้า เทศบาลตำบลแพตมีไฟฟ้าครบทั้ง 17 หมู่บ้าน, ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ 24 คริวเรือน

สภาพทางสังคม

เทศบาลตำบลแพตมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในพื้นที่ของตำบลแพต มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแพต
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตาด
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกุดจาน
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงบัง
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงอีต้อย

ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม

เทศบาลตำบลแพตมีขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญ และจัดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้ (เทศบาลตำบลแพต, 2558)

- การบวชสามเณรภาคฤดูร้อน
- งานแห่เทียนพรรษา
- งานบุญมหาชาติ (บุญพระเวสสันดร)
- ประเพณีลอยกระทง
- ประเพณีสงกรานต์
- ประเพณีบุญบั้งไฟ
- วันนัดพบผู้เฒ่า
- งานทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่

- ประเพณีทอดต้น (เงิน)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ต่อสกุล เกียรติเจริญ (2552, หน้า 86-91) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาการเมืองการบริหาร และด้านการพัฒนาการศึกษา วัฒนธรรม และนันทนาการ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพัฒนาสังคม ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาสาธารณสุข ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

มัลลิกา เบ็ญจกุล (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่การศึกษาเรื่องประสิทธิผลการดำเนินงานด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการดำเนินงานและการปฏิบัติงานด้านการให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 อยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลได้ปฏิบัติตามประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการโดยจัดให้มีช่องทาง/สื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งสื่อลายลักษณ์อักษร สื่อภาพและเสียง รวมทั้งสื่อบุคคล โดยที่ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคลอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ส่วนสื่อลายลักษณ์อักษรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และสื่อภาพและเสียงมีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างต่ำ อีกทั้ง

ได้ดำเนินการจัดประเภทข้อมูลที่ต้องเปิดเผยและเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยมี การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี การประกาศสอบราคา/ประกวด ราคาทางอินเทอร์เน็ต การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์รายการและผลจัดซื้อจัดจ้าง และ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกสารงบประมาณประจำปี 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล การดำเนินงานด้านการให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านความรู้ ความเข้าใจและความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ และด้านงบประมาณและอุปกรณ์ที่ได้รับการ จัดสรร ดังนั้นการกำหนดนโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมี ความชัดเจนสามารถนำมาปฏิบัติงานได้ มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ รวมทั้งต้องมีการจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในด้านการปฏิบัติงาน แม้ว่าจะมีการจัดช่องทางหรือสื่อที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด คือ เสียง ตามสายของหมู่บ้าน แต่ก็พบสภาพปัญหาว่าช่วงเวลาในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่สามารถรับฟังได้ ด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานด้านการให้บริการข้อมูลข่าวสารมีจำนวนไม่เพียงพอและขาดความรู้เกี่ยวกับ ระบบคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการดำเนินงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีจำนวนน้อย จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดเก็บและจัดประเภทข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการจัดทำดรรชนี ค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร อีกทั้งสถานที่จัดเก็บข้อมูลข่าวสารที่ต้องเผยแพร่แก่ประชาชน มีความคับแคบทำให้ไม่สะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน

มณีรัตน์ ชันทะ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารจัดการ กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่นแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพะทาย อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการกองทุน หลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้านได้แก่ ด้านการจัดบริการสำหรับผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปี ขึ้นไป) ด้านการจัดบริการสำหรับเด็กโต (อายุ 6 ปี ถึงต่ำกว่า 25 ปี) และด้านการจัดบริการ สำหรับเด็กเล็ก (แรกเกิดถึงต่ำกว่า 6 ปี) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบริการสำหรับหญิงมีครรภ์ และด้านการจัดบริการสำหรับกลุ่มผู้พิการ

และคุณภาพ 2) ผู้มารับบริการที่มีเพศต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ด้านการจัดบริการสำหรับเด็กเล็ก (แรกเกิดถึงต่ำกว่า 6 ปี) และด้านการจัดบริการสำหรับกลุ่มผู้พิการและคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้มารับบริการที่มีอายุต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการสำหรับผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปี ขึ้นไป) และด้านการจัดบริการสำหรับกลุ่มผู้พิการและคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผู้มารับบริการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการสำหรับผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปี ขึ้นไป) และด้านการจัดบริการสำหรับกลุ่มผู้พิการและคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ผู้มารับบริการที่มีรายได้เฉลี่ยของทุกคนในครอบครัวรวมกันต่อเดือนต่างกัน เห็นว่ามีการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ด้านการจัดบริการสำหรับเด็กเล็ก (แรกเกิดถึงต่ำกว่า 6 ปี) และด้านการจัดบริการสำหรับผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 25 ปี ขึ้นไป) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศราวุธ แสงเสน (2554, บทคัดย่อ) ความคิดเห็นของประชาชน

ต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับพอใช้ทั้งห้าด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ด้านระบบไฟฟ้า การคมนาคมขนส่ง ด้านระบบระบายน้ำ และด้านแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ตามลำดับ ในด้านผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่หมู่บ้านที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งห้าด้าน ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหม่อง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ ควรมีการก่อสร้างถนนลาดยางหรือถนน

คอนกรีตเสริมเหล็กเชื่อมระหว่างหมู่บ้านให้ครบทุกสายทาง ควรมีการขยายเขตการใช้ไฟฟ้าออกสู่พื้นที่การเกษตร ควรมีการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ เช่น ห้วย หนอง ให้มากกว่านี้ ควรมีการก่อสร้างวางระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กภายในหมู่บ้านให้ครบทุกซอย และควรมีการก่อสร้างสนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย หรือสวนสาธารณะ ให้ครบทุกหมู่บ้าน

พรพงษ์ ติรธรรมเจริญ (2554, บทคัดย่อ) ประสิทธิผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) สถานภาพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศชาย ร้อยละ 55.90 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 43.59 อาชีพหลักรับจ้าง ร้อยละ 49.23 ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 30.51 สถานภาพการสมรสแล้ว ร้อยละ 46.15 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 35.13 และจำนวนครั้งที่กู้เงิน 3 ครั้ง ร้อยละ 33.84 (2) ประสิทธิผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับประสิทธิผลมาก รองลงมา ด้านความพึงพอใจของสมาชิก และด้านกระบวนการของโครงการอยู่ในระดับประสิทธิผลปานกลางตามลำดับ (3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนสมาชิกที่มีเพศ อาชีพหลัก ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนครั้งที่กู้เงินต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ดวงใจ เชื้อเจ็ดตน (2556, บทคัดย่อ) สัมฤทธิผลงานสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคลองหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นของผู้สูงอายุและผู้พิการ ในอำเภอคลองหลวงอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์ เบี้ยยังชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุและผู้พิการใน

อำเภอดอยหล่อ มากที่สุด คือ การให้เจ้าหน้าที่ออกให้บริการตามชุมชน/หมู่บ้าน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด หรือคิดเป็นร้อยละ 92.0 3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ ส่วนใหญ่ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดน้อยกว่าร้อยละ 15 ของงบประมาณทั้งหมด มีเพียงเทศบาลตำบลยางครามแห่งเดียวเท่านั้นที่มีการจัดสรรงบประมาณให้มากกว่าร้อยละ 15 ของงบประมาณทั้งหมด 4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ มีผลงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554 ภาพรวมมีจำนวนทั้งหมด 14 โครงการ/กิจกรรม โดยเป็นโครงการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ที่มีกฎหมาย/ระเบียบบังคับให้ต้องดำเนินการ จะได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างสูงและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการ/กิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากโครงการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และไม่มีกฎหมาย/ระเบียบบังคับให้ต้องดำเนินการ แต่ให้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละแห่ง จะได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างน้อยและการดำเนินงานไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง จึงทำให้การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์มีน้อยและยังไม่ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดเท่าที่ควร

นิตยา อุปชาคำ (2556, บทคัดย่อ) ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และเขตพื้นที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนจาน ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ระดับการให้บริการสาธารณะที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางการพัฒนา

การให้บริการสาธารณะ มีจำนวน 5 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อัษฎา ผาใต้ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้ดังนี้จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มที่มีเพศต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามรายได้ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการให้บริการที่น่าเชื่อถือ จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย รายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ พบว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ด้านการให้บริการที่ น่าเชื่อถือมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มที่มีเขตที่อยู่อาศัยต่างกัน มีระดับความ พึงพอใจในการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ด้านการให้บริการที่มี

ความก้าวหน้า และด้านการให้บริการอย่างถูกต้อง จึงทำการทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ เซฟเฟ พบว่า ด้านการให้บริการที่ตรงเวลากลุ่มที่มีเขตที่อยู่อาศัยทางทิศเหนือ มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบล-ตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร มากกว่า กลุ่มที่มีเขตที่อยู่อาศัยทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการให้บริการอย่างถูกต้อง กลุ่มที่มีเขตที่อยู่อาศัยทางทิศตะวันออกมีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร มากกว่า กลุ่มที่มีเขตที่อยู่อาศัยทางทิศใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยภาพรวมไม่พบรายคู่ใดที่มีระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบล-ตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นันทพร สูงงาม (2557, บทคัดย่อ) ประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง อยู่ในระดับปานกลางซึ่งพิจารณาจากความรู้ความสามารถของคณะกรรมการในด้านบทบาทหน้าที่ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกองทุน การจัดทำทะเบียนสมาชิก เอกสารและบัญชีที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณของกองทุน ความสามารถในการบริหารงบประมาณ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal Computer) และโปรแกรม Microsoft Excel ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่าระดับทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal Computer) และโปรแกรม Microsoft Excel ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากระดับการศึกษาของสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา รวมถึงโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีบริหารจัดการกองทุนที่มีอยู่น้อย การใช้จ่ายเงินของสมาชิกกองทุนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดของกองทุน ทั้งนี้ พบว่าเป้าหมายของสมาชิกในการกู้เงินส่วนใหญ่นำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

จิโรจ คำหอม (2558, บทคัดย่อ) ประสิทธิภาพและความคาดหวังต่อการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับ

มาก ความคาดหวังต่อการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของประสิทธิผลต่อการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล พบว่า ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผล การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญา ตรีกับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความแตกต่างกัน การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังต่อการดำเนินงาน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อ การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อการดำเนินงานด้านโครงสร้าง พื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พจน์ อร่ามวัฒนานนท์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา สัมฤทธิ์ผล ของการนำนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคไปปฏิบัติ ในช่วงปี 2545-2554 การวิจัยเรื่อง สัมฤทธิ์ผลของการนำนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ไปปฏิบัติ ในช่วงปี 2544-2554 มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการนำนโยบาย 30 บาท รักษา ทุกโรค ไปปฏิบัติ ในช่วงปี 2544-2554 และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการนำ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ไปปฏิบัติ รวมทั้ง เสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่มีผล ต่อสัมฤทธิ์ผลของการนำนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ไปปฏิบัติ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยแบบผสม ที่มีทั้งวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยที่การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารระดับต่าง ๆ จำนวน 25 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ ในการเก็บข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มผู้รับบริการตามสถานพยาบาลต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศ ทั้งในสถานพยาบาล ประจำจังหวัดและอำเภอ รวมจำนวน 300 คน และกลุ่มผู้ให้บริการ 100 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) การนำนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ไปปฏิบัติ ในช่วงปี 2544-2554 ทั้งกลุ่ม ผู้รับบริการ และกลุ่มผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจระดับปานกลาง และเห็นว่า การดำเนินงานตามโครงการเกิดสัมฤทธิ์ผลแล้ว ระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีผลต่อ สัมฤทธิ์ผลของการนำนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ไปปฏิบัติ และขอเสนอแนะให้มี

การปรับปรุงปัจจัยดังกล่าว เพื่อให้ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการนำนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ไปปฏิบัติในระยะต่อไป ประการแรกโดยการกำหนดให้โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค เป็นวาระแห่งชาติ และดำเนินการต่อเนื่องทุกรัฐบาลและประชาชนทุกกลุ่ม หรือส่วนใหญ่ทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการได้รับประโยชน์ตามโครงการ รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของประชาชน จะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านการเมือง ประการที่สองการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของภาครัฐ และลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านเศรษฐกิจ ประการที่สามการทำให้ประชาชนเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้ง่าย และประชาชนมีหลักประกันสุขภาพ จะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านสังคม ประการที่สี่การกำหนดให้โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค มีมาตรฐานการให้บริการที่เท่าเทียมกับหลักประกันสุขภาพอื่น ๆ และมีบริการทุกสถานพยาบาล รวมทั้ง มีงบประมาณและบุคลากรทางการแพทย์ เพียงพอ จะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านการบริหารโครงการ ประการที่ห้าการให้ประชาชนสามารถตรวจสอบค่าใช้จ่ายตามโครงการได้เพื่อให้เกิดการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านความโปร่งใส ประการที่หกการให้บริการตามโครงการที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่ายทำให้มีสุขภาพดี ไม่เจ็บป่วย จะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านชุมชนเข้มแข็ง ประการที่เจ็ดการที่จะทำให้ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผล ด้านความพึงพอใจได้ จะต้องได้รับความพึงพอใจจาก กลุ่มผู้รับบริการและกลุ่มผู้ให้บริการ และประการสุดท้ายการส่งต่อผู้ป่วย สะดวก รวดเร็ว และการเข้ารับ บริการได้ทุกสถานพยาบาล จะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลด้านการประสานงาน ซึ่งข้อเสนอแนะนี้ จะสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานตามโครงการนโยบายประชานิยม กรณี โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

Phillip B. Coolter (1979, Abstract) ศึกษาวิจัย เพื่อประเมินประสิทธิผลขององค์การเทศบาล ซึ่งให้บริการสาธารณะด้านการป้องกันอัคคีภัย โดยทำการทดลอง ประสิทธิภาพขององค์การในแง่ของพฤติกรรมและทัศนคติ ประสิทธิภาพในแง่ของกระบวนการและประสิทธิภาพในแง่ของการบรรลุเป้าหมาย พบว่า ความสามารถในการผลิตผลงาน เป็นตัวแปรสำคัญที่จะวัดประสิทธิภาพในแง่ของการบรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ ทั้งนี้การที่องค์การจะมีความสามารถในการผลิตสูงได้ก็ขึ้นอยู่กับตัวแปร

ที่เกี่ยวกับกระบวนการภายใน และตัวแปรด้านผลกระทบที่มีต่อสังคม ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมขององค์การ สภาพแวดล้อมของชุมชน สมรรถนะทางด้านเทคโนโลยี และยังได้รับอิทธิพลจากลักษณะองค์การ และวิธีการให้บริการตลอดจนประเภทของบุคลากร

Fitzerrald & Durant (1980, pp. 585-594) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในมลรัฐเทนเนสซีที่มีต่อบริการสาธารณะที่ได้รับ 5 ประเภท คือ บริการด้านตำรวจ การระงับอัคคีภัย การสาธารณสุข การศึกษาและการคมนาคม ภายใต้กรอบแนวคิดที่ว่าปัจจัยทางด้านภูมิหลังของประชาชน เช่น เชื้อชาติ รายได้ อายุ และขนาดของเมืองกับปัจจัยทางด้านทัศนคติ เช่น ทัศนคติของประชาชนต่อความรับผิดชอบของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น และทัศนคติที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายที่ตนใช้ไปกับประโยชน์ที่ได้รับการบริการโดยทั้งสองปัจจัยเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความพึงพอใจของประชาชนที่จะเข้ามาใช้อิทธิพลในระบบการส่งมอบบริการด้วย

Kamuzora and Gilson (2006) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของกองทุนสุขภาพชุมชนในแทนซาเนีย ผลการศึกษาพบว่า ผู้จัดการระดับอำเภอมีอิทธิพลต่อการลงทะเบียนต่ำกว่ารูปแบบการจ่ายเงินล่วงหน้าในแทนซาเนีย และมีผลต่อการดำเนินงานตามนโยบาย ผู้ปฏิบัติตามนโยบายมีความสำคัญที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ด้วยความพยายามจะทำให้ได้แนวนโยบายใหม่ในขณะที่ปฏิบัติและจะส่งผลกระทบต่อจากผลลัพธ์ของนโยบาย

สีไพ สีสุพันธ์ (2552) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของสมาชิกกองทุนสุขภาพชุมชน (กปสช.) ภายใต้การดำเนินงาน กปสช.ของโรงพยาบาลเมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษาพบว่า สมาชิก กปสช. ของเมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุนฯ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ตั้งไว้ อาจเพราะมีความจำกัดในเรื่องการได้รับข้อมูลข่าวสาร การสำรวจความพึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาลทั้ง 6 ด้าน ไม่มีด้านใดได้รับคะแนนความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ประเด็นนี้อาจเป็นสาเหตุให้สมาชิก กปสช.บางส่วนตัดสินใจลาออกจากระบบ

จากองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยได้ว่า สัมฤทธิ์ผลของมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล ประกอบด้วย สัมฤทธิ์ผลด้านความต้องการของประชาชน ด้านมาตรการที่ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านการขยายผล และกรอบแนวคิดในการศึกษา
ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ผู้ศึกษาจะได้นำมาพิจารณาเป็นแนวทางเพื่อการวิเคราะห์
การสร้างเครื่องมือ และการอภิปรายผลถึงสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานตามมาตรการ
ส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบลเทศบาลตำบลแพต อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร
ต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร